

Titulní strana školy

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

V ..... dne .....

Jméno autora .....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval paní Mgr. Křemenkové za velmi cenné odborné rady, které pro mě byly velkým přínosem k napsání této diplomové práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá zjištěním míry agresivity u vězňů ve Vazební věznici Olomouc. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy týkající se dané problematiky, příčiny vzniku agrese, agresivita. Praktická část nejprve popisuje Vazební věznici Olomouc, poté se zaměřuje na celkové zjištění agresivity u vězňů.

Cílem této bakalářské práce bude zanalyzovat míru agresivity u odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody ve Vazební věznici Olomouc.

Klíčová slova

Agrese, agresivita, vazební věznice, vězeň, dotazník B-D-I.

Abstract

This bachelor thesis deals with the level of aggression in prisoners in the Olomouc detention facility. The theoretical part defines the basic concepts related to the given issue, causes of aggression, aggression. The practical part describes the Olomouc Detention Prison, then focuses on the overall finding of aggression among prisoners.

The aim of this bachelor thesis is to analyze the level of aggression in convicted prisoners at the Olomouc detention facility.

Key words

Aggression, aggression, remand prison, prisoner, B-D-I questionnaire.

Obsah

Úvod.....	7
I Teoretická část.....	8
1. Pojem agresivita a rozdíl mezi agresí	8
1.1 Formy agresivního chování a druhy agresivity.....	9
1.2 Příčiny agresivního chování.....	11
1.3 Formy agresivity ve vězeňském prostředí	15
1.4 Prevence a řešení agresivity.....	19
2 Výkon trestu odnětí svobody	21
2.1. Vězeňská služba ČR	21
2.1.1 Členění a organizace vězeňské služby	23
2.2 Trest odnětí svobody.....	23
2.2.1 Nepodmíněný trest odnětí svobody	24
2.2.2 Výjimečný trest odnětí svobody	25
2.2.3 Funkce trestu odnětí svobody	26
2.3 Systém trestů.....	27
2.4 Odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody	29
II Výzkumná část	33
3. Cíle výzkumu a výzkumné otázky	34
4. Výzkumný soubor	35
4.1 Současnost	36
5. Výzkumné metody	37
6. Výsledek výzkumného šetření	40
6.1 Jsou více agresivní vězni ve věku do 30 let než vězni ve věkové kategorii 31 let a více?	40

6.2 Jsou více agresivní vězni se základním vzděláním než vězni s jiným stupněm vzdělání?.....	42
6.3 Jsou více agresivní vězni s délkou trestu do 1 roku než s délkou trestu 1 -5 let či 6 let a více?.....	44
6.4 Jsou více agresivní vězni, kteří spáchali násilný čin než vězni, kteří spáchali jiný trestný čin?	46
6.5 Jsou více agresivní recidivisté než vězni s prvotrestem?.....	47
7. Diskuse.....	50
Závěr	53
Seznam použité literatury	54
Seznam použitých tabulek	57
Příloha: Dotazník B-D-I.....	58

Úvod

V současnosti se každý z nás čím dál častěji potýká s agresivitou, která na nás z okolí působí a součástí každodenního života. Pokud se s agresivitou nesetkáváme přímo, tak se každý den setkáváme prostřednictvím médií, která vládou světem a v poslední době jsou jimi zprostředkovávány zprávy s agresivním nebo násilným podnětem, jelikož takové zprávy jsou médií brány jako ty nejzajímavější. Pro dnešní společnost je agresivita velice známou problematikou a lidé o ní velice často diskutují, nebo jsou prováděny různé výzkumy.

Agresivita existuje nejen v běžném životě lidí, ale také ve věznicích, kde se agresivita projevuje různými způsoby. Již samotný pobyt ve vězení souvisí se zvyšující se agresivitou. K agresivitě za vězeňskou zdí také může přispívat to, že věznice jsou stále více přeplněné.

Cílem této bakalářské práce, jež nese název ..... bude zanalyzovat míru agresivity u odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody ve Vazební věznici Olomouc. Dílčím cílem 1 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle věku. Dílčím cílem 2 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle vzdělání. Dílčím cílem 3 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle délky trestu. Dílčím cílem 4 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle typu spáchaného trestu. Dílčím cílem 5 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS podle prvotrestu x recidiva. Těchto stanovených cílů bude dosaženo pomocí dotazníkového šetření, metodou B-D-I, kdy budou nejprve sesbírána potřebná data, která budou následně zanalyzována a vyhodnocena. Na základě daných výsledků bude možné konstatovat, jaká míra agresivity existuje ve zkoumané vazební věznici.

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a praktickou, kdy v teoretické části bude nejprve charakterizován pojem agrese a agresivity, dále její příčiny, formy a případná prevence. Dále se tato práce bude zabývat výkonem trestu odnětí svobody, Vězeňskou službou ČR a jejím členěním, trestem odnětí svobody a procesem odsouzení.

V praktické části se bakalářská práce nejprve zaměří na popis zkoumané vazební věznice, a to Vazební věznice Olomouc, kdy zde budou uvedena ta nejpodstatnější data a čísla týkající se tohoto zařízení. Následně bude v praktické části provedeno již zmíněné dotazníkové šetření, pomocí metody B-D-I, kde bude zjištěna míra agresivity vězňů ve Vazební věznici Olomouc.

I Teoretická část

1. Pojem agresivita a rozdíl mezi agresí

Před vymezením pojmu agresivity je třeba si nejprve vysvětlit také pojem **agrese**. „Z latinského *agressio* = výpad, útok – vůči věci, či osobě. Jednání, jímž se projevuje úsilí vůči některému objektu nebo nepřátelství a útočnost s výrazným záměrem ublížit“.¹ Do pojmu agrese je řazen celý výčet aspektů, skrze které nelze tak jednoznačně pojem agrese definovat. Nejprve je nutné si říct, kam agrese vůbec směřuje. Agrese totiž může být namířena vůči samotnému jedinci nebo proti někomu jinému nebo také vůči něčemu jinému. Dále také nelze jednoznačně říct, zda se do pojmu agrese řadí i pouhé fantazie a představy o agresivních plánech. Proto je agrese definována jako útočné chování, které lze pozorovat, jehož úmyslem je poškození žijícího tvora, tedy člověka zvíře nebo rostlinu. Agresi lze také pozorovat vůči neživému předmětu, jedná se většinou o různé překážky například bránící agresorovi v jeho pohybu.

„Agresi definujeme jako onu v člověku spočívající dispozici a energii, která se projevuje původně v aktivitě a později v nejrozmanitějších individuálních a kolektivních sociálně naučených a sociálně zprostředkovaných formách od sebeprosazování až ke krutosti.“²

Další definicí agrese je také vybití vnitřního napětí jedince pomocí násilného chování, které je jednorázové nebo nárazové. Cílem takového jednání je poškození jakéhokoliv objektu či předmětu. Jednoduše lze agresi také vymežit jako jakýsi projev agresivity v jedincově chování.³

„Agresivita (lat. *Aggressivus* = útočný) – vlastnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. V širším smyslu se takto označuje schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení nějakého cíle a schopnost vzdorovat těžkostem. Někdy se tím míní i celkové úsilí organismu dosáhnout uspokojení vlastních potřeb, zejména výživových a pohlavních“.⁴

Podle Vymětala vymežujeme **agresivitu** jako „poměrně stálou, individuální dispozici útočnému jednání“.⁵

---

¹ EDELSBERGER, L. a kol. *Defektologický slovník (Sovák, M.)*. HaH Vyšehradská, s. r. o, 2000. ISBN 80-86022-76-5.

² NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia 1997. ISBN 80-200-0625-7.

³ HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Portál: Praha, 1998. ISBN 80-7178-198-3.

⁴ SLAMĚNÍK, I., VÝROST, J. *Sociální psychologie*. Praha 1997. ISBN 80-7159-185-5.

⁵ VYMĚTAL, J. *Lékařská psychologie*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-740-X.

Šimanovský zase pojem agresivita vysvětluje jako „sklon k útočnému jednání vůči věcem, zvířatům a lidem, většinou souvisí s vnitřní nepohodou, s rozpory mezi prožíváním a jednáním.“⁶

Pojem agresivita je také vysvětlován jako obecný útok nebo postoj či sympatie k agresi. Agresivitou lze definovat schopnost člověka, která uvnitř sebe uspořádává síly pro dosažení cíle nebo pro vzdorování překážek. Agresivita je proto považována známkou osobnosti určitého jedince. Agresivita je tedy sklon jedince k agresivnímu chování. Pokud má určitý jedinec v sobě nadměrnou agresivitu, může se ve vypjatých situacích chovat agresivně, a to i v situacích, ve kterých by se jiný jedinec třeba i zasmál nebo by je nepovažoval za situace, ve kterých je nutné využít agresivní chování. Lidé, kteří mají přemíru agresivity, jsou většinou urážliví, vztahovační a také komunikovat s nimi bývá velice často obtížné. Agresivita může být vyvolávána i duševní nemocí jedince.⁷

1.1 Formy agresivního chování a druhy agresivity

Mezi formy agresivního chování se obecně řadí tzv. **agrese přímá**, která směřuje přímo na určitého člověka, ať už na rodinného příslušníka, kamaráda, spolupracovníka či jakéhokoliv člověka, jenž se má stát obětí agresivního člověka. V rámci přímé agrese může být využita **agrese verbální**, která se většinou prolíná s křikem agresora nebo urážkami či nadávkami a vyhrožováním. Mimo verbální agresi je také často agresorem využívána **agrese fyzická**. Jedná se především o napadání lidí, kteří se objeví v okolí jedince, nebo to také může být ničení věcí v okolí jedince.⁸

Dále existuje **agrese nepřímá**, která se děje tehdy, pokud jedinec užívá pouze pomluvy, ironii, nebo ničí pouze majetek cíleného objektu agrese. Agresor si je v těchto případech vědom svého agresivního chování a následného jednání.⁹

Formou agresivního chování je také tzv. **autoagrese**, která již ze svého názvu naznačuje, že se jedná o agresivní chování, které je vyvíjeno na sebe sama, tedy, že jedinec je agresivní sám na sebe. V rámci autoagrese se daný jedinec může sebepoškozovat, jedná se i o lehčí projevy poškozování, které mohou jedinci uškodit. I projevy lehčího sebepoškozování však mohou přejít až k sebevraždě. Další formou je tzv. **agrese transformovaná**, kdy jde o přenesení zlosti a vzteku agresora na jiné jedince nebo předměty.

---

⁶ ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry pro zvládnání agresivity a neklidu*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-689-6

⁷ HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.

⁸ NAKONEČNÝ, M. *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia 1997. ISBN 80-200-0625-7.

⁹ HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Portál: Praha, 1998. ISBN 80-7178-198-3.

V případě agrese, která není projevována navenek, se hovoří o **agresi zadržované**. Agrese není projevována, jelikož se jedinec umí ovládnout a agresi, kterou má uvnitř sebe dokáže uklidnit na místě, kde nemůže nikomu a ničemu uškodit. Tato zadržovaná agrese však může postupem času vyústit v psychosomatická onemocnění jedince.¹⁰

Agresivní chování lze dále rozdělit na:

- *agrese afektivní*

Afektivní agrese je většinou propojena s nějakým emočním prožitkem, díky kterému je pak následná násilná reakce podporována a doprovázena oním emočním zážitkem. Jedinec většinou v rámci afektivní agrese projevuje nečekanou a impulzivní aktivitu nebo činnost, kterou obvykle reaguje na nějaký nepříjemný zážitek či prožitek. Nejzákladnější projevanou emocií je vztek, který je dá se říct podporován nepřátelským postojem k objektu nebo cíli násilného chování. Agresivní chování může být obecně podporováno také strachem nebo úzkostí daného jedince, v tomto případě lze tedy usoudit, že se jedná o jakousi ochrannou aktivitu jedince. Daný jedinec se může cítit ohroženým nebo může mít pocity zoufalství, jenž může postupem času vyústit v jeho násilné chování, jehož cílem bude zbavení se nebezpečí, které může jedinci hrozit nebo hrozí. Takové pocity lze zařadit mezi základní podpůrné prostředky agresivního chování. Pokud by existoval jedinec, který by měl sklony k agresivnímu chování, bylo by zcela jednoznačné, ve stresové situaci, u něj očekávat agresivní jednání.¹¹

- *agrese instrumentální*

Z psychologického hlediska existuje druhý typ agrese, kterou je agrese instrumentální. Jedná se o takovou agresi, která se v určité situaci od daného jedince ostatními jedinci očekává a každý takové chování v této situaci chápe. Tímto agresivním chováním se jedinec snaží dosáhnout žádaného cíle.

S ohledem na instrumentální agresi, lze také hovořit o přijatelnějším druhu agresivního chování, kterým je tzv. asertivní chování. Asertivní chování totiž respektuje společenská a morální pravidla, je společensky přijatelnější než instrumentální agrese. U asertivního chování také hovoříme o jakémsi dosahování svých cílů.¹²

- *hostilita*

Řezáč uvádí, že „*Zatímco agrese je neadekvátní technikou dosahování individuálních cílů, je hostilita sama cílem, resp. jedním z cílů jedince se stává ubližování druhým. Hostilní*

---

¹⁰ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza depravantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

¹¹ NOVÁK, T., CAPPONI, V. *Sám proti agresi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. 128 s. ISBN 80-7169-253-0.

¹² SLAMĚNÍK, I., VÝROST, J. *Sociální psychologie*. Praha 1997. ISBN 80-7159-185-5.

*člověk má potřebu škodit lidem, kteří mu nijak aktivně ani pasivně nebrání v dosahování seberealizačních cílů.*¹³

- *iritabilita*

Jedná se o podrážděnost jedince. Pokud se projeví vysoká iritabilita, lze říct, že daného jedince je velice snadné rozzlobit či podráždit. Jedinec je také netrpělivý. Tento druh agrese se projevuje u poruch osobnosti, nálady, u jedinců trpících demencí, chronickými bolestmi či nevyspáním.¹⁴

Dále může být agresivita rozdělena takto, jak uvádí Čermák:

- přímá – směřována přímo směrem k oběti,
- nepřímá – směřována nepřímou,
- fyzická – údery, kopnutí, cloumání,
- verbální – nadávky,
- aktivní – ve smyslu ubližovat něčím co děláme,
- pasivní – ve smyslu ubližovat něčím co neděláme.¹⁵

1.2 Příčiny agresivního chování

V rámci projevu agresivního chování existují různé faktory, které se mohou mezi sebou prolínat. Takovými faktory jsou především **sociální faktory**, **biologické předpoklady** nebo také **zkušenosti**, které jedinec nějakým způsobem získal. Na člověka také dále působí různá prostředí, ve kterých daný jedinec působí. Pokud jde o příčinu agrese, nikdy se nejedná pouze o příčinu jednu, ale o příčin více, které se, jak již bylo řečeno, mohou navzájem prolínat. K agresivitě většinou u lidí existují vrozené dispozice, které má každý jedinec jiné, stejně jako předpoklady k ostatním vlastnostem či schopnostem. Příčiny agrese jsou většinou rozdělovány na vnitřní a vnější, kdy je do vnitřních příčin řazeno:

- nižší IQ,
- špatné morální vlastnosti,
- vrozené předpoklady,
- patologické změny,
- nedostatek soucitu,

---

¹³ ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6.

¹⁴ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

¹⁵ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8

- porucha centrálního nervového systému.

Dále mezi vnější příčiny agresivity patří:

- špatná výchova,
- vliv party,
- vliv sdělovacích prostředků,
- vliv ostatních vnějších podmínek.¹⁶

Dále budou podrobněji představeny a rozebrány následující **příčiny agresivity**, jelikož je velice důležité je znát pro případnou prevenci:

- *dědičnost, genetické faktory*

Nejvýznamnější roli u zvýšené agresivity hraje především dědičnost a genetické faktory. Dědičnost agresivity totiž dosahuje 60 %. Dědičnost agresivity většinou mají děti, u kterých se projevuje disharmonický vývoj osobnosti, a to s kombinací odchylek citového prožívání. Vliv těchto genetických faktorů se posuzuje podle následujících dvou aspektů:

- člověk z normální rodiny projevuje nadměru agresivity – pokud se v tomto případě jeho rodina chová normálně, lze posoudit, že agresivita jedince je představována dědičnou biologickou abnormalitou,
- určitý počet členů v rodině projevuje agresivitu – v takovémto případě lze předpokládat dědičnost společného faktoru, který zapříčiňuje toto agresivní chování.¹⁷

- *poškození mozku*

Agresivita se také po úrazu hlavy, kromě dědičnosti může, u jedince projevit, a to za přítomnosti epileptických změn osobnosti. U těchto dětí, které jsou postižené různými úrazy hlavy, se jedná většinou o jejich neschopnost ovládat jejich výbuchy hněvu a vzteku, nejedná se tedy o neschopnost rozeznání, že se jedná o nevhodné chování nebo jednání.

---

¹⁶ HÁJEK, K. *Práce s emocemi pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 119 s. ISBN 80-7367-107-7.

¹⁷ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.

- *Agresivita způsobená organickým poškozením mozku*

S agresivitou a agresivním chováním souvisí mozková kůra a limbický systém, ve kterém nalezneme nespočet propojených struktur, které jsou příčinou právě agresivního chování. Dále zde existuje tzv. amygdala a hypocampus, kdy hypocampus ovlivňuje kontrolu emocí jedince a naopak amygdala, tedy její jádra jsou zdrojem impulsů podporující agresii. Tento vztah mezi mozkovými částmi však nebyl nikdy prokázán, jedná se o pouhou hypotézu.¹⁸

Oblast mozkové kůry pak souvisí se sociálním učením. Poškození mozkové kůry následně vede k většímu vnímání předmětů, které se nachází okolo daného jedince. V tomto případě může dojít k projevům impulsivní agrese. Jedinci s touto poruchou jsou také náladoví, citlivá, podráždění a nechávají se vyprovokovat jejich okolím a okolními předměty.

- *Agresivita způsobená oslabením nebo poruchou centrálního nervového systému:*

Jedná se o riziko spojené s prenatálním či perinatálním poškozením, jehož následkem je zvýšený předpoklad k agresivnímu chování. Tato zvýšená agresivita se projevuje u jedinců po úrazech hlavy nebo s epilepsií.¹⁹

- *rodinné prostředí*

Agresivita také může být zapříčiněna nesprávnou výchovou v rodině. Výchova v rodině by měla být úměrná věku vychovávaného dítěte, a to z toho důvodu, aby se jeho životní energie stala pozitivní a v budoucnu byla jedinci nápomocná v jeho životě. Každá rodina by měla svému dítěti dopřát pocit jistoty, spolehlivosti, pocit že ho rodina nikdy neopustí a že k někomu patří. V dnešní době nejsou rodiči rozlišovány potřeby a přání dítěte. Potřeby dětí je důležité uspokojovat, ať už jde o psychické či fyzické potřeby. Na druhé straně by však neměli rodiče plnit každé přání dítěte. Nejdůležitější je, aby rodiče svému dítěti vymezili určité hranice, jelikož rodiče si často přejí aby, od svého dítěte dostávali něhu a lásku, kdežto děti obvykle dávají svým rodičům najevo celou škálu emocí, o kterých je řazen také hněv a vztek. Výchovný proces dítěte tedy znamená to, aby rodiče naučili jejich dítě ovládat jeho energii, která by měla směřovat ke kreativnímu rozvoji, řešení každodenních problémů a k slušnému chování k lidem v jeho okolí. Tyto aspekty dítě většinou přebírá od svých rodičů, tedy dítě bude respektovat své rodiče a lidi ve svém okolí, jelikož bylo svými rodiči také respektováno.²⁰

---

¹⁸ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

¹⁹ MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5.

²⁰ MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum, 1986.

- *vrstevnické skupiny a vrstevníci jedince*

Každý jedinec patří do společnosti lidí, a proto potřebuje společnost, nejlépe společnost lidí, kteří jsou ve stejné věkové skupině. I malé děti si umí hrát, ale aby byla jejich hra smysluplná, pomáhají jim jejich rodiče a rodinní příslušníci, ale později si začínou děti hrát se svými vrstevníky, kteří jsou v jejich věku a mezi sebou si rozumí. Mezi dětmi se začínají vytvářet vztahy a přátelství, které může trvat po celý život. Školní prostředí, kde dítě tráví většinu svého času, ale i společenské akce, kterými jsou ve školním prostředí především různé kroužky, jsou pro vývoj dítěte tou nejdůležitější součástí. V rámci zájmových kroužků si děti mezi sebou vyměňují vlastní názory a emoce. Ve skupinách vrstevníků dále probíhá výměna názorů nebo ztotožňování se ve výběru oblečení, hudby nebo postoji k výuce. Postupem času si dítě vytváří svůj názor k alkoholu nebo omamným látkám. V případě, že je vrstevnická skupina dítěte bezproblémová a dítě má zde i v rodině své místo, tak výchova a vývoj dítěte probíhá zcela bez problémů. Pokud však dítě nemá pocit jistoty a pevného místa, má vyšší míru dispozic pro podílení se na negativních činnostech v rámci negativní skupiny, do které se může snadno dostat. Těmito negativními činnostmi může být kouření, užívání návykových látek nebo agresivní chování. Obecně lze říct, že dle výše uvedeného mají vrstevnické skupiny na vývoj jedince obrovský význam, v některých případech se může jednat o význam negativní.²¹

- *vliv médií*

Pokud bychom chtěli konstatovat, jak velký vliv mohou mít média na vývoj jedince nebo probouzení jeho agresivity a násilí, museli bychom vzít zřetel na různé aspekty. Média většinou ovlivňují myšlení lidí, jejich jednání a cítění. I přes to jsou média v dnešní době součástí našeho života. Mnoho televizních programů pro děti se snaží dětem pomoci při jejich výuce a rozvoji. Tyto dětské programy mají snahu procvičit dětskou pozornost, orientaci nebo logické myšlení. Televizní programy však mohou mít pro většinu lidí především negativní vliv, jelikož pomocí televize lze manipulovat a převracet informace, nebo vyzdvihovat určité postoje či názory. Dalším aspektem je hlavně agresivní chování, které jedinec může v televizi shlédnout a v reálném životě ho napodobovat. Pozorování agresivního chování má negativní dopad hlavně u dětí, kteří ve svém věku nedokážou rozlišit co je správné a co ne, proto po shlédnutí agresivity

---

²¹ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9

v televizi si mohou myslet, že se jedná o správnou věc, která je v životě přípustná a slouží k řešení konfliktů do kterých se jedinec během svého života dostane. Z médií není napodobováno pouze agresivní chování, ale i vulgární výrazy, které se víc a víc využívají k vyvolání smíchu nebo k představení síly.²²

- *nedostatek aktivity, pohybu a přirozené práce*

Nedostatek pohybu může být také příčinou agresivního chování, a to jak u dětí, tak i u dospělých. Proto je potřeba, pokud má jedinec sedavé zaměstnání, věnovat se různým koníčkům nebo sportu. Jedinec pak netrpí přemírou agresivity, kterou by si popřípadě mohl vybíjet na okolí.²³

- *frustrace a psychická deprivace*

Jedná se stav, který je psychického původu, tedy kdy jedinec vidí, že uspokojení jeho potřeby se blíží, je skoro v cíli, ale potřeba stále nemůže být uspokojena. Jedinec má následně sklony k agresivnímu chování. U dětí se jedná o přetěžování v rámci školního prospěchu, kdy nemohou dosáhnout žádaného cíle a jsou celou situací frustrováni se znaky agresivního chování. Co se týče dospělých, tato situace nastává především v pracovním procesu kdy, nejsou schopni splnit požadovaný pracovní úkol, který je pro ně dosti složitý, jedinec následně prochází stresovými situacemi, které ho mohou dovést až k agresivitě.

U psychické deprivace se jedná o větší ohrožení lidského vývoje nebo rozvoje než výše uvedená frustrace. Jedná se o případy, kdy není jedinci dopřána láska nebo pozornost, tato potřeba tedy není uspokojena a jedinec tuto potřebu následně hledá u jiného objektu v podobě agresivního chování.²⁴

1.3 Formy agresivity ve vězeňském prostředí

V této podkapitole budou charakterizovány jednotlivé formy agresivity v penitenciárním prostředí. Penitenciární prostředí označuje speciální péči o vězně ve vězení. Charakteristika

---

²² NOVÁK, T., CAPPONI, V. *Sám proti agresi*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. 128 s. ISBN 80-7169-253-0

²³ HÁJEK, K. *Práce s emocemi pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 119 s. ISBN 80-7367-107-7

²⁴ VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. 2. přepr. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. 404 s. ISBN 978-80-247-1428-8

forem agresivity ve vězeňském prostředí je v této kapitole nutná, a to s ohledem na téma této práce.²⁵

Prostředí ve vězení je velice depresivní, plné emocí, nenávisti a hněvu. Rizika agresivity souvisí s typem věznic, a to také s ohledem na stupeň zabezpečení a nebezpečnost vězňů. Agresivita se ve vězeňském prostředí projevuje stejně jako v obyčejném životě, jelikož osobám, které se ocitly ve vězení, byl uložen výkon trestu odnětí svobody většinou za agresivitu, kterou způsobilý v běžném životě. V takovém prostředí se nejčastěji objevují osoby, které jsou problémové, věznicové jsou těmito osobami přeplněné, což způsobuje nedostatek soukromí vězňů. Díky této situaci je vězněné osobě často přidělena taková osoba, se kterou by vězeň v normálním životě nevycházel dobře, což by zapříčinilo každodenním projevům vzájemné agresivity a nesnášenlivosti.²⁶

Formy agresivity v penitenciárním prostředí jsou děleny podle objektu, na který je agrese mířena. Jsou jimi:

- *agresivita vůči zaměstnancům*

Agresivita vůči zaměstnancům je rozdělena do dvou forem. Prvním z nich je plán, který je vězněm připraven dopředu, jedná se především o **pokus o útěk**. Vězeň se v této situaci snaží o odrazení zábran člověka, který mu chce zabránit v útěku z vězení, nebo se vězeň snaží získat předměty, které by mu v útěku pomohly. Pachatel bývá většinou ostatními vězni podporován k útěku s postojem, že nemá při pokusu o útěk co ztratit. Pachatel většinou při pokusu o útěk využije i rukojmí, jako pojištění si cesty na svobodu. Prevencí a eliminací těchto případů je rozhodně dobrá znalost osobnosti jednotlivých jedinců vyskytujících se ve vězení, dodržování správných bezpečnostních pravidel a důsledné sledování chování a projevů jednotlivých vězňů.²⁷

V rámci druhé formy se většinou jedná o **reaktivní agresivitu**, která je důsledkem konfrontace zaměstnance s vězněm. Konflikt mezi nimi je vždy neplánovaný a je zapříčiněn aktuální situací. Konflikt se může stupňovat až k projevu agresivity. Aby se takovému konfliktu

---

²⁵ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouřivost. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

²⁶ ČERNÍKOVÁ, V. a kolektiv. *Sociální ochrana terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0.

²⁷ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouřivost. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

předešlo, je třeba volit vhodná slova nebo taktní způsoby uvažování a chování zaměstnance vězeňské služby.²⁸

- *agresivita mezi vězni*

Při vzájemné agresivitě mezi vězni jde většinou o napadení a útoky, které jsou jednorázové. Útoky mohou být mezi dvěma ale i více vězni, a to prostřednictvím napadení pěstí, úderu ruky, rvačky, krádeží, ničení věcí, pomluv či donášením na druhé. Agresivita mezi vězni může být projevována také šikanou. Nejběžnější příčiny útoků mezi osobami ve vězení:

- dlouhodobé neshody,
- dluhy,
- hádky a spory,
- podezření pro udání policii nebo zaměstnancům vězeňské služby,
- žárlivost,
- šikana,
- u spolupachatelů se může jednat o podezření, že jeden druhému při výpovědi ublížil.²⁹

- *agresivita zaměstnance k vězni*

„V rámci této formy agresivity jde o tzv. donucovací prostředky, kterými jsou různé chvaty a kopy, jež jsou vždy v souladu se zákonem a služebními předpisy. Tyto prostředky slouží hlavně k odvrácení konfliktu nebo rvačky mezi vězni nebo vězněm a zaměstnancem věznice. Zaměstnanci věznice jsou pro tyto situace profesionálně vyškoleni, aby tyto nebezpečné situace dokonale zvládli a odvrátili hrozící nebezpečí.“³⁰

S ohledem na výše uvedené by se mělo dbát na to, aby donucovací prostředky nebyly využívány v situacích, kdy nejsou nutné, tedy aby zaměstnanec věznice nezneužíval svoji moc a postavení. *„I slušný člověk, žijící spořádaným životem, duševně vyrovnaný a lékařsky zhodnocen jako psychicky způsobilý, se může stát tyranem, pošlapávající základní lidská práva*

---

²⁸ SOCHŮREK, J., 2007 b. *Úvod do penologie*. 1. Vydání. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-287-6.

²⁹ FOUCAULT, M., 2000. *Dohlížet a trestat. Kniha o zrodu vězení*. Překlad: Čestmír Pelikán. Praha: Dauphin. 2000. ISBN 80-86019-96-9.

³⁰ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouřa deprivantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

a důstojnost.“³¹ Tyto případy se většinou stávají, když má zaměstnanec určité kompetence a dovednosti a zároveň je mu dána i určitá moc (z hlediska jeho postavení a role) nad vězni, což je nutné ke správnému chodu věznice. Pokud by však činnost zaměstnance věznice nebyla kontrolována nadřízeným zaměstnancem, mohlo by to vyústit k výše uvedené tyranii a zneužívání moci.³²

- *šikana*

Tato forma agrese je v normálním životě spojována především s vězeňským prostředím, jelikož právě kvůli šikaně vznikají u lidí, jež mají být umístěni do vězení, značné obavy a strach. Šikana se však neobjevuje pouze ve vězeňském prostředí, ale i ve školním či vojenském prostředí nebo také na dětských táborech. Všechna tato prostředí mají totiž mnoho společného, a to, že je zde umístěna spousta jedinců, kteří jsou nuceni, a to buď státem, nebo rodiči, být v prostředí, kde jsou různé druhy dospělých lidí nebo dětí, které si daný jedinec nemůže vybrat. Ve vězeňském či školním nebo táborovém prostředí se prolíná mnoho druhů osobností, způsobů výchovy, uvažování, stylů života nebo rodinných a osobních hodnot. Na druhé straně jsou v těchto prostředích utvářeny skupiny přátel, ve kterých si jedinci mezi sebou uvědomují své identity příslušnost k této skupině. Také si však uvědomují rozdíly od ostatních jedinců, kteří do jejich skupiny přátel nepatří a nehodí se do ní. V takovém případě může vznikat nenávist k odlišným, mnohdy „slabším“ jedincům, které se nejprve projevují vtipkováním či posměšky, jenž mohou postupem času přejít až k šikaně.³³

Šikana je charakterizována jako „*favorizovaný jev v kriminální subkultuře, který v drtivé většině případů nenachází mezi vězeňským osazenstvem výrazné známky zavrženíhodnosti a způsob, jak dokázat svojí nadřazenost nad jiným jedincem a získat tak autoritu spoluvězňů a postoupit ve vězeňské hierarchii.*“³⁴ Dále je šikana také popisována jako „*forma fyzického násilí, psychického nátlaku, vydírání za účelem získat peníze, jídlo, služby a rituály ponižujícího charakteru, sexuální praktiky.*“³⁵ „*Typický jedinec, který je většinou obětí šikany, je menší a slabé postavy, plachý a tichý s tělesnými vadami či vadou*

---

³¹ ZIMBARDO, P., 2014. *Luciferův efekt*. Praha. Academia. 428 s. ISBN 978-80-200-2346-9

³² ZIMBARDO, P., 2005. *Moc a zlo: sociálně psychologický pohled na svět*. Břeclav: Moraviapress. ISBN 80-86181-80-4.

³³ HÁJEK, K. *Práce s emocemi pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 119 s. ISBN 80-7367-107-7

³⁴ ČERNÍKOVÁ, V, a kolektiv. *Sociální ochrana terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0.

³⁵ SOCHŮREK, J., 2007 b. *Úvod do penologie*. 1. Vydání. Liberec: Technická univerzita v Liberci. 325 s. ISBN 978-80-7372-287-6.

řeči. Šikanovaný jedinec také většinou bývá jiné víry, rasy nebo nápadný jiným chováním, vzhledem, názory, postoji či obecně příslušností k nějaké minoritě. Ve vězeňském prostředí takový jedinec bývá nesympatický, samotářský, zakřiknutý či jinak odlišný. Oběť šikany se ve vězeňském prostředí většinou v rámci své obrany snaží sebepoškozovat, nebo předstírat nemoc, a to z toho důvodu, aby se dostala do nemocnice nebo na zdravotní oddělení a nebyla tyranovi na očích. Kromě těchto pokusů se oběť pokouší o přeřazení na jiný blok nebo do jiné věznice.³⁶

1.4 Prevence a řešení agresivity

Co se týče prevence agresivity, tedy jejího předcházení, je tento způsob účinnější, pokud je prevence zaměřena na širokou veřejnost.³⁷

Pokud se jedná o řešení, tedy způsob, jak agresivitu léčit, je to velice složité a většinou neefektivní. Existují však různé **metody**, které dokážou danou agresivitu jedince buď zmírnit, nebo dokonce úplně zvládnout.³⁸

- *působení společnosti*

„Jedná se o názor společnosti na agresivní chování, tedy jakou míru agresivního chování jedince daná společnost toleruje.“³⁹

- *socioterapie*

„V rámci socioterapie hovoříme o jakémsi začlenění jedince do společnosti a zmírnění jeho agresivního chování, které překročilo míru tolerance společnosti, ve které tento jedinec žije, nebo v ní působí. V průběhu socioterapie je jedinec učen tomu, jak by se měl v konkrétních situacích chovat a jak vyřešit problém který právě nastal, a to bez agresivity. Důležité je, aby v rámci socioterapie bylo upraveno i prostředí, ve kterém se daný jedinec nachází, především je kladen důraz na začleňování propuštěných osob z vězení.“⁴⁰

---

³⁶ ZIMBARDO, P., 2005. *Moc a zlo: sociálně psychologický pohled na svět*. Břeclav: Moraviapress. ISBN 80-86181-80-4.

³⁷ FOUCAULT, M., 2000. *Dohlížet a trestat. Kniha o zrodu vězení*. Překlad: Čestmír Pelikán. Praha: Dauphin. 2000. ISBN 80-86019-96-9.

³⁸ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpoura deprivantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

³⁹ ČERNÍKOVÁ, V. a kolektiv. *Sociální ochrana terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0.

⁴⁰ ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8

- *terapie pomocí léků*

Tato terapie je ve většině případů využívána pouze v psychiatrických léčebnách, a to ke zmírnění agresivity pacientů, kteří se v tomto prostředí nachází. Pokud se však pacientovi psychiatrické léčebny postupem času vyléčen ze svého onemocnění, se kterým byl do psychiatrické léčebny přijat, většinou se zmírní nebo v některých případech se i odbourá agresivita sama.⁴¹

- *působení na psychiku jedince*

Jedná se o jeden ze způsobů, jakým lze ovlivnit negativní reakce jedince. Tato prevence klade důraz na to, aby bylo agresivnímu jedinci porozuměno a aby byly poznány jeho projevy chování. Jedinec je také učen, jak zvládat napjaté situace bez použití agresivních projevů.⁴²

- *působení na okolní prostředí*

Tato prevence je většinou využívána ve vězeňském prostředí, jelikož vězení je místem, kde je agresivita projevoována každým dnem, jelikož se zde vyskytují velice stresové či náročné situace. K těmto stresovým situacím totiž přispívají různé podněty, kterými je jistě pocit ztráty svobody, nevyplněný čas, hluk nebo hádky a rozepře mezi ostatními vězni. Pokud by byly tyto podněty k agresivnímu chování minimalizovány, bylo by také utlumeno samotné agresivní chování jednotlivých vězňů.⁴³

Obecně jsou v prevenci agresivity využívány i různé další metody, a to psychologické, sociální či biologické. Dále jsou také v některých případech využívány chirurgické metody, které jsou prováděny jedincům s těžkou agresivitou nebo sexuálním agresorům. Chirurgickou metodou léčby agresivity je většinou stereotaktická operace mozku, kdy je jedinci odstraněna nežádoucí mozková tkáň způsobující předmětnou agresivitu.⁴⁴

---

⁴¹ KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouřa deprivantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.

⁴² ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.

⁴³ VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. 2. přepr. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. 404 s. ISBN 978-80-247-1428-8.

⁴⁴ ČERNÍKOVÁ, V, a kolektiv. *Sociální ochrana terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0.

2 Výkon trestu odnětí svobody

Následující kapitola bude zaměřená především na vězeňskou službu v České republice jako takovou, budou zde vymezeny zákony a samostatný pojem. Jednotlivé kapitoly se budou zabývat členěním a organizací vězeňské služby, dále bude vymezen pojem trest odnětí svobody, který se dělí na výjimečný a nepodmíněný trest odnětí svobody. Dále se bude tato kapitola věnovat funkcím trestu odnětí svobody a na systém trestů.

2.1. Vězeňská služba ČR

Vězeňské bezpečnosti je dosahováno zejména pomocí vnitřního i vnějšího systému. **Vnější systém** bezpečnosti je zajišťován technickými prostředky, mezi které patří střežící zařízení, spojovací a signálně zabezpečovací technika, stavebně technické prostředky a další. K zajištění **vnitřního systému** bezpečnosti se vyžaduje motivovaný a dobře profesně připravený personál, který bude zejména směřovat všechny svoje úkoly k dosažení vhodného psychosociálního klimatu a jeho monitorování ve věznici. Zákon č. 555/1992 Sb., o *Vězeňské službě a justiční strážní České republiky* upravuje činnost vězeňské služby. Podle §1 zákona č. 555/1992 Sb., je vězeňská služba **organizací**, která zejména zajišťuje výkon vazby, výkon zabezpečovací detence a výkon trestu odnětí svobody. Poté také zajišťuje ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů a při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. V §2 zákona č. 555/1992 Sb., jsou specifikovány úkoly vězeňské služby.⁴⁵ Vězeňská služba podle nich:

- střeží a spravuje vazební věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence a věznice, také odpovídá za dodržování zákonem jasně stanovených podmínek výkonu vazby a výkonu trestu odnětí svobody,
- předvádí, střeží a eskortuje dané osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a zejména i ve výkonu trestu odnětí svobody,
- provádí výzkum v oblasti penologie, jeho vědecké poznatky a výsledky využívá při výkonu vazby a zejména i při výkonu trestu odnětí svobody,
- za pomoci programů zacházení působí na osoby, které vykonávají trest odnětí svobody a obdobně i na některé skupiny osob ve výkonu vazby s cílem vytvořit určité předpoklady pro jejich řádný způsob života po propuštění,

---

⁴⁵KUCHTA, Josef, Válková HELENA a kolektiv. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H.Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.

- vede evidenci osob, kteří jsou ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody na území České republiky,⁴⁶
- vytváří podmínky pro pracovní a jinou účelnou činnost osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- provozuje hospodářskou činnosti, kdy **cílem** je zejména zaměstnávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody, případně i osob ve výkonu vazby,
- zajišťuje bezpečnost a pořádek v budovách státních zastupitelství, soudů a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti, zajišťuje bezpečnost a pořádek při výkonu pravomoci státních zastupitelství a soudů,
- v případě potřeby zabezpečuje specializovanou zdravotní péči ve zdravotnických zařízeních mimo věznici,
- vlastními pověřenými orgány prošetřuje trestnou činnost daných příslušníků. V rámci spolupráce s Policí České republiky se podílí na odhalování a předcházení trestné činnosti osob ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody,
- plní úkoly, které pro ni vyplývají z vyhlášených ratifikovaných mezinárodních smluv,⁴⁷
- „zabezpečuje vzdělávání příslušníků vězeňské služby a občanských zaměstnanců vězeňské služby, které provádí prostřednictvím Institutu vzdělání, a vzdělání osob ve výkonu vazby a ve výkonu trestu odnětí svobody, které provádí prostřednictvím Středních odborných učilišť, učilišť a odborných učilišť vězeňské služby,
- poskytuje zdravotní péči ve svých zdravotnických zařízeních osobám ve výkonu vazby, osobám ve výkonu zabezpečovací detence a osobám ve výkonu trestu odnětí svobody, příslušníkům a občanským zaměstnancům vězeňské služby.“⁴⁸

Zákon situuje výkon trestu odnětí svobody do vazebních věznic, poté do věznice. Trestem se pozoruje především dosažení daných účelů výkonu trestu. Tím se rozumí reintegrace odsouzeného od zákonné společnosti společně s respektováním jeho lidské důstojnosti, zároveň s odpovídající ochranou dané společnosti před pachatelem, který spáchal či spáchá trestný čin. S každým odsouzeným pracují konkrétní členové vězeňské služby.⁴⁹

⁴⁶ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7380233-2.

⁴⁷ SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Marie VANDUCHOVÁ. *Systém českého trestního práva: Tresty a ochranná opatření*. Praha: Novatrix, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-254-4033-9.

⁴⁸ ŠTĚRBA, Vladislav. *Penologie*. Praha: Armex Publishing s.r.o., 2007. ISBN 978-8086795-48-5

⁴⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7380233-2.

2.1.1 Členění a organizace vězeňské služby

Vězeňská služba České republiky se člení na justiční stráž, vězeňskou stráž a správní službu. **Justiční stráž** především zajišťuje bezpečnost a pořádek v budovách státních zastupitelství, soudů a ministerstva a v jiných místech jejich činnosti. Příslušníci, kteří jsou zařazeni ve vězeňské strážce mohou být dočasně povoláni k plnění předem stanovených úkolů justiční strážce jen v mimořádných případech či naopak, a to v případě se souhlasem generálního ředitele. **Vězeňská stráž** předvádí, střeží a zejména i eskortuje osoby ve výkonu vazby, ve výkonu zabezpečovací detence a ve výkonu trestu odnětí svobody. Také střeží vazební věznice, věznice, ústavy pro výkon zabezpečovací detence a pokud je povolána k plnění daných úkolů justiční strážce, střeží budovy státních zastupitelství, ministerstva a soudů. Při této odborné činnosti a ve výše uvedených místech zajišťuje stanovený pořádek a kázeň. **Správní služba** ve správním řízení rozhoduje především podle zvláštních právních předpisů a zabezpečuje ekonomickou, organizační, výchovnou, vzdělávací, zdravotnickou a jinou odbornou činnost. Příslušníci, kteří jsou zařazeni do správní služby mohou být i dočasně pověřeni vykonáváním úkolů vězeňské strážce, pokud vězeňská stráž ji svěřené činnosti nemůže vlastními silami plnit, a to se souhlasem ředitele věznice.⁵⁰

2.2 Trest odnětí svobody

Dle ustanovení § 52 odst. 2,3 Trestního zákona (*dále jen „TRZ“*) se trestem odnětí svobody rozumí, pokud však trestní zákon nestanoví jinak, nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněný především odsouzení k trestu odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem i výjimečný trest. Je nezbytně nutné, vzhledem k tomu, jak velký je zásad do základních lidských práv a svobod uložení daného trestu odnětí svobody způsobí, aby jeho ukládání probíhalo zejména v souladu s Ústavou České republiky a Listinou základních práv a svobod (*dále jen „LZPS“*). Poté dle ukládání trestů a výkon trestu samotného upravují jednotlivé zákony a podzákoné normy. Článek 2 odst. 1 v LZPS přiznává státu moc i způsob jejího výkonu pouze v případě či mezích, které jsou stanoveným daným zákonem. Ovšem článek 4 v LZPS v souladu s článkem 2 odst. 4 úpravy stanoví určitou možnost ukládání daných povinností toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen za předpokladu stanovení či zachování základních práv a svobod, jejichž meze mohou být za daných podmínek, které jsou stanovené v LZPS upraveny pouze zákonem. V článku

---

⁵⁰ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediacce: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-807367-757-2.

8 LZPS se lze dočíst o osobní svobodě, kdy zejména uvádí, že stíhání či zabavení osobní svobody může probíhat, ale pouze z důvodů či způsobem stanovených v zákoně. O daném výkonu trestu odnětí svobody se zmiňuje zejména čl. 9 LZPS, zejména o osobách ve výkonu trestu odnětí svobody i o osobách, kteří vykonávají jiný trest, který nahrazuje trest odnětí svobody se nevztahuje odst. 1 podle kterého zejména nikdo nesmí být podroben nuceným pracím či službám.⁵¹

Výkon trestu odnětí svobody se zabývají též základní lidská práva, která zdůrazňují zejména respektování důstojnosti osobnosti. Naopak zákon apeluje především na ochranu společnosti před pachateli trestných činů. V zákoně je řečeno, že během daného výkonu trestu se s odsouzenými má nakládat tak, aby zejména nebylo poškozeno jejich zdraví, spolu s tím podporovat dovednosti a postoje, které umožní odsouzeným reintegraci do dané společnosti a soběstačný život, samozřejmě v souladu s daným zákonem. **Účelem** výkonu trestu odnětí svobody je opakovaná ochrana dané společnosti před delikventními jedinci, dále jejich určitá převýchova a poté i reintegrace do společnosti, ve které dodržují určité zákony. Je také známá preventivní funkce dělení, a tou je zastrašující funkce.⁵²

Zákonem, který upravuje výkon trestu odnětí svobody ve věznicích a ve zvláštních odděleních vazebních věznic je zákon č. 169/1999 Sb., doplněn důležitou vyhláškou č. 345/1999 Sb., kdy v § 2 je uvedeno zejména:

- „*trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti.*
- *S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.*“⁵³

2.2.1 Nepodmíněný trest odnětí svobody

Tento trest odnětí svobody plní především preventivní účel tím, že chrání danou společnost po dobu svého výkonu trestu a omezuje tak i možnost daného odsouzeného páchat další trestnou činnost. Zároveň tento trest plní i výchovný cíl, kdy svým samotným uložením

---

⁵¹ KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, s. 25. ISBN 978-80-7357-706-3.

⁵² GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7380233-2.

⁵³ Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

společně s daným výkonem újmy na osobní svobodě a dále systematickým výchovným působením během svého výkonu trestu. Pravidelný nepodmíněný trest odnětí svobody je možné uložit v délce trvání do 15 let. Výjimečný trest odnětí svobody může být uložen v délce trvání nad 15 let do 25 let a doživotí. Tato možnost udělení těchto trestů je díky intenzitě jejich represe zákonem přesně vymezená, zákon musí ve své zvláštní části dovolat uložení výjimečného trestu. Poté je nezbytný vysoký stupeň nebezpečnosti pro danou společnost a speciálně omezená možnost nápravy pachatele v trestu nad 15 do 25 let a nemožnost jeho nápravy u trestu na doživotí. „*Trest odnětí svobody je možné uložit za každý trestný čin, který je uveden ve zvláštní části trestního zákona. Nemusí však být uložen vždy. S ohledem na subsidiární povahu nepodmíněného trestu odnětí svobody přichází tento trest v úvahu pouze v případě, že ke splnění účelu trest nelze uložit některý z alternativních trestů, který by přicházel za daný trestný čin v úvahu.*“⁵⁴ V **trestním** zákoně je stanovena horní hranice trvání trestu odnětí svobody, která činí dvacet let, a také v jednotlivých trestních sazbách. Uložení trestu nad tuto obecnou horní stanovenou hranici dvaceti let je našim trestním zákoníkem připuštěno jen ve výjimečném případě. V opačném případě minimální hranice trvání trestu odnětí svobody v daném trestním zákoně není stanovena.⁵⁵

2.2.2 Výjimečný trest odnětí svobody

Výjimečný trest odnětí svobody je zpraven zejména v § 54 TRZ a dále v ustanoveních §55 - §59 TRZ. Tento trestní zákon bere za výjimečný trest odnětí svobody na doživotí a trest v délce trvání více než 20 let. Mezi výjimečnost těchto trestů spočívá zejména v:

- délka trvání je delší než u obecně nejvyšší přípustné horní hranice trestu odnětí svobody,
- je stanoven určitý obligatorní výkon daných trestu zejména tak, aby byl pachatel zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou podle daného ustanovení § 56 odst. 3 TRZ,
- tento trest lze uložit jen za splnění předem přesně stanovených podmínek, které jsou stanoveny v § 54 TRZ a musí být splněny především kumulativně.

---

⁵⁴ JELÍNEK, Jirí a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2009, s. 360-361. ISBN 978-80-87212-24-0.

⁵⁵ JELÍNEK, Jirí a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2009, s. 360-361. ISBN 978-80-87212-24-0.

Pouze na zvlášť závažný zločin lze uložit výjimečný trest, samozřejmě, u kterého to trestní zákon dovoluje.⁵⁶

Trest odnětí svobody může být soudem udělen na doživotí či nad 20 až 30 let. Trest odnětí svobody na doživotí je uložen pouze pachateli, který spáchal závažný zločin vraždy dle § 140 odst. 3 TRZ, či který spáchal zvlášť závažný zločin obecného ohrožení, teroristického útoku, teroru, vlastizrady, genocidy, použití zakázaného bojového prostředku, útoku proti lidskosti, válečné krutosti, nedovoleného vedení boje, perzekuce daného obyvatelstva, zneužití mezinárodně státních a uznávaných znaků, zavinil úmyslně smrt jiného člověka. „*Pro uložení doživotního trestu je dále nutné, aby byly splněny tyto podmínky:*

- *takový zvlášť závažný zločin je mimořádně závažný vzhledem ke zvlášť zavrženíhodnému způsobu provedení činu, k zvlášť zavrženíhodné pohnutce či k zvlášť těžkému a těžko napravitelnému následku,*
- *uložení takového trestu vyžaduje účinná ochrana společnosti či*
- *není naděje, že by pachatele bylo možno napravit trestem odnětí svobody nad 20 až do 30 let.*“⁵⁷

Již zmiňovaný trest odnětí svobody nad 20 až do 30 let lze uložit zejména podle ustanovení §54 odst. 2 pouze především tehdy, jsou-li splněny tyto dané podmínky:

- závažnost zvlášť závažného zločinu je velmi vysoká či
- je možnost určité nápravy pachatele obzvláště ztížena.

2.2.3 Funkce trestu odnětí svobody

Za trest se považuje záměrné způsobení újmu tomu, který se nějakým určitým způsobem provinil vůči předem platným pravidlům. Rozlišují se dvě funkce, a to vyrovnávací a regulativní.

- *Vyrovnávací* – podstata této funkce spočívá ve vyrovnání se s realitou trestného činu, popřípadě mezi obětí a daným pachatelem. Aby byla tato funkce zrealizována je potřeba služeb mediátora. **Cílem** této funkce je zejména u majetkových trestných činů dohoda o náhradě způsobených škod, u násilných trestných činů je poté cílovým řešením, pokud je to samozřejmě možné, setkání oběti s pachatelem a omluva pachatele. Mezi největší problém českého vězeňství

---

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní zákoník: Komentář*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2012, s. 716. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁵⁷ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2009, s. 365. ISBN 97880-87212-24-0.

v dané oblasti je spoléhání se na automatické dospění odsouzeného k přijetí určité své viny, což je ovšem neprofesionální.⁵⁸

- *Regulativní* – cílem této funkce je zejména regulovat či minimalizovat recidivu daného trestného činu. Tuto funkce lze naplňovat **třemi způsoby**. Mezi první se řadí **izolace**, která spočívá v zneschopnění páchat další trestnou činnosti. Mezi další způsob patří **zacházení**, které velmi výstižně zachycuje definice: soubor aktivit vězeňských pracovníků, které jsou aplikované s cílem motivovat vězně a poskytovat mu zejména společensky hodnotné a osobně přitažlivé výzvy k samotné práci na sobě samém a tím i pomáhat při zvyšování jeho šance na život v zákonnosti po propuštění z daného vězení a na reintegraci do demokratické společnosti. A tím třetím způsobem je **odstrašování**, kdy daný trest odnětí svobody má působit především preventivně a odstrašujícím způsobem. Způsob odstrašování nepůsobí na lidi disociální, pouze na standartní populaci.⁵⁹

2.3 Systém trestů

Tento systém trestů lze popsat jako určité uspořádání jednotlivých druhů trestů především podle závažnosti, podle postihovaných zájmů či vzájemné vztahy mezi jednotlivými tresty. Tyto jednotlivé tresty lze třídit podle určitých kritériích:

Podle zájmu odsouzeného, jehož tresty postihují zejména:

- *tresty majetkové*, mezi které patří peněžitý trest, propadnutí daného majetku, propadnutí věci v domácnosti či jiné majetkové hodnoty,
- *tresty postihující svobodu*, mezi které patří např. trest domácího vězení, trest odnětí svobody, trest zákazu pobytu, trest obecně prospěšných prací, zákazu dané činnosti, trest zákazu vstupu na kulturní, sportovní či jiné společenské akce, vyhoštění či podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody.⁶⁰

Podle toho, jestli lze trest uložit samostatně nebo pouze vedle jiného trestu:

---

⁵⁸ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní zákoník: Komentář*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2012, s. 716. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁵⁹ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7380233-2.

⁶⁰ NOVOTNÝ, Oto, Marie VANDUCHOVÁ, Pavel ŠÁMAL a KOLEKTIV. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 358-359. ISBN 978-80-7357-509-0.

- *tresty samostatné*, které lze uložit jednak samostatně, tak i spolu s jiným trestem. Mezi ně patří zejména trest domácího násilí, trest odnětí svobody, trest obecně prospěšných prací, propadnutí majetku, trest zákazu činností, zákazu pobytu, peněžní trest, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, vyhoštění či zákazu vstupu na sportovní, kulturní či jiné společenské akce,
- *tresty vedlejší*, které lze uložit vedle jiného trestu, mezi něž patří trest ztráty čestných titulů či vyznamenání nebo trest ztráty vojenské hodnosti.⁶¹

Podle dané určitosti trestní sankce je možné tresty rozlišovat zejména na:

- *tresty relativně určené*, kdy je předem zákonem stanovena pouze nejnižší či nejvyšší výměra daného trestu či nejvyšší horní hranice či proměnná konkrétní náplň daného trestu,
- *tresty absolutně určené*, jsou zejména ty, z nichž daný zákon stanoví dluh i výměru trestu. To je trest ztráty vojenské hodnosti, trest odnětí svobody na doživotí, trest ztráty českých titulů či vyznamenání.

Podle věku pachatele:

- trestní opatření, která lze uložit mladistvému, viz. §24 ZSM,
- výčet trestů, které je především možné uložit dospělému pachateli trestného činu, je uveden v §52 TRZ.⁶²

Podle toho, zda je možné tresty uložit kterémukoliv pachateli trestného činu, anebo jen okruhu pachatelů:

- *tresty, které je možné uložit jen zúženému okruhu pachatelů*, může se jednat o trest obecně prospěšných prací, kdy je pachatel zdravotně nezpůsobilý k samostatnému výkonu práce. Trest vyhoštění nelze uložit občanovi České republiky a občanovi Evropské unie, který za posledních 10 let nepřetržitě pobýval na území České republiky, pokud neshledá soud žádné vážné důvody ohrožení našeho státu,

⁶¹ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2009, s. 354. ISBN 97880-87212-24-0.

⁶² ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní zákoník: Komentář*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2012, s. 716. ISBN 978-80-7400-428-5.

- *tresty, které je možné uložit kterémukoliv pachateli trestných činů*, kdy mezi tyto tresty patří trest domácího vězení, trest odnětí svobody, propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty, propadnutí majetku, propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty, zákaz pobytu, zákaz vstupu na kulturní, sportovní či jiné společenské akce.⁶³

„Ustanovení § 52 odst. 1 TRZ obsahuje taxativní výčet pravidelných druhů trestů, které je možné uložit pachatelům (u mladistvých ve spojení s ustanovením § 24 a následně zákona č. 218/2003 Sb., ZSM). Jedná se o následující tresty:

- *odnětí svobody (§ 52 odst. 2, 3, § 54, § 55 až 59, § 81 až 87),*
- *domácí vězení (§ 60 a 61),*
- *obecně prospěšné práce (§ 62 až 65),*
- *propadnutí majetku (§ 66),*
- *peněžitý trest (§ 67 až 69),*
- *propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty (§ 70 až 72),*
- *zákaz činnosti (§ 73 a 74), zákaz pobytu (§ 75),*
- *zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce (§ 76 a 77),*
- *ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání (§ 78).*⁶⁴

2.4 Odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody

Zákon 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody říká, že může být do výkonu trestu odnětí svobody daný odsouzený přijat pouze na základě vykonatelného a pravomocného **rozhodnutí soudu** a nařízení výkonu trestu odnětí svobody. Každý soud může vydat určitý příkaz k dodání odsouzeného do výkonu trestu, výzvu k nastoupení odsouzeného k výkonu odnětí svobody, pokud je však v nástupu z jeho civilního života do výkonu trestu odnětí svobody prodlení. Mělo by být k nařízení o výkonu daného trestu odnětí svobody připojeno písemné vyhotovení pravomocného rozsudku, pokud tak však neuskuteční, soud je zašle příslušné věznicí dodatečně.⁶⁵ „Každá lidská společnost si vytváří systém způsobů reagování na situace, kdy jsou nedodržovány nebo porušovány její základní normy, hodnoty

⁶³ NOVOTNÝ, Oto, Marie VANDUCHOVÁ, Pavel ŠÁMAL a KOLEKTIV. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 358-359. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁶⁴ ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní zákoník: Komentář*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2012, s. 716. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶⁵ NOVOTNÝ, Oto, Marie VANDUCHOVÁ, Pavel ŠÁMAL a KOLEKTIV. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 358-359. ISBN 978-80-7357-509-0.

a je ohroženo její fungování nebo její samotná existence. Je tomu tak i případě pachatelů trestných činů, kteří svým chováním ohrožují systém hodnot společnosti, normy společenského soužití a fungování společnosti.“⁶⁶

Při odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody se v první řadě ověřuje totožnost odsouzeného při přijetí do věznice. Pokud však nastane situace, kdy odsouzený žádný doklad totožnosti nemá, může být přijat tehdy, pokud byla v dřívější době jeho totožnost ověřena. Po ověření totožnosti odsouzeného, je daný odsouzený seznámen se svými právy a povinnostmi, které ve zde má a poté je také seznámen s řádem dané věznice. Vždy je vyhotoven záznam o těchto poučeních, který odsouzený musí v každém případě podepsat. U odsouzeného je provedena **osobní prohlídka** s protiepidemiologickými a hygienickými opatřeními. U sebe si daný odsouzený může ponechat pouze písemnosti, které souvisejí s trestním řízením, které je proti němu vedeno, ale také v přiměřeném množství další úřední písemnosti, noviny, časopisy, fotografie či knihy. Odsouzený může u sebe mít také dopisní obálky, papíry, psaní potřeby, náramkové hodinky, ruční mlýnek na kávu, hrnek, elektrický holicí strojek či základní hygienické potřeby. Ty věci, které nejsou povoleny podle zákona, jsou po dobu výkonu trestu odsouzeného uloženy ve věznici.⁶⁷ „*O nástupu odsouzeného do výkonu trestu správa věznice odešle hlášení soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, okresnímu (městskému) policejnímu orgánu 19 příslušnému podle místa pobytu odsouzeného, orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo koordinátorovi péče o občany společensky nepřizpůsobené příslušnému podle místa pobytu odsouzeného, Generálnímu ředitelství Vězeňské služby, vojenské správě, pokud odsouzený podléhá její evidenci, u důchodců a osob pobírajících výsluhový příspěvek nebo příspěvek na službu příslušnému orgánu sociálního zabezpečení*“⁶⁸

Do věznice je každý odsouzený přijímán na tzv. **přijímací oddělení**, ovšem každá věznice tohle přijímací oddělení nemá. Po všech preventivních lékařských vyšetřeních správa věznice zasílá lékařský spis Generálnímu ředitelství dané Vězeňské služby, která obsahuje samozřejmě veškeré potřebné informace, aby mohlo být rozhodnuto o umístění každého odsouzeného do konkrétní věznice náležitého typu dle nařízení každého soudu. Podle nabízených specializovaných programů se vybírá, do které věznice, bude daný odsouzený umístěn a také se přihlíží na to, aby byl každý odsouzený co nejbližší svému bydlišti, z důvodů

---

⁶⁶ ČERNÍKOVÁ, V. a kol.: *Sociální ochrana. Terciální prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0

⁶⁷ NOVOTNÝ, Oto, Marie VANDUCHOVÁ, Pavel ŠÁMAL a KOLEKTIV. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 358-359. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁶⁸ Vyhláška č. 345/1999 Sb. §5

toho, aby mohl udržovat sociální kontakty se svými blízkými.⁶⁹ Do cel jsou podle zákona 169/1999 Sb., umístování vždy odděleně ženy od mužů, ve většině případů i dospělí od mladistvých a recidivisté od odsouzených, kteří jsou poprvé ve výkonu trestu.

Odsouzeného ve věznici přijímá **vedoucí oddělení** výkonu trestu. Nováčci v oblasti výkonu trestu jsou ubytováni v nástupního oddělení samostatně od všech ostatních odsouzených, většinou na dobu, která není delší než dva týdny. V každé věznici jsou odborníci, kteří o daném odsouzeném zpracují komplexní zprávu, která musí obsahovat návrh programu zacházení s odsouzeným. Odsouzený se v dané věznici během těch dvou týdnů seznamuje s obsahem vyhlášky a zákonů, vnitřním řádem a daným prostředím, ve kterém bude daný výkon trestu vykonávat. Až uplyne tato doba je odsouzený do tří dnů předvolán před odborné pracovníky, kteří mu zejména určí vychovatele a projednají s ním obsah jeho programu zacházení. Dle vyhlášky 345/1999 Sb., může být daný odsouzený přemístěn do jiné věznice na určitou přechodnou dobu. Ředitelem dané věznice jsou odsouzení umístování do **výstupního oddělení** na návrh odborných zaměstnanců na určitou dobu, a to většinou šest měsíců před očekávaným ukončením daného výkonu trestu odsouzeného.⁷⁰

„Ve vězení pak neplatí ani právo na sdružování, stávku, zakládat odborové organizace, právo podnikat, svobodně si volit lékaře. Vězni nemohou ani zakládat politické strany a sdružovat se v nich, být voleni a vykonávat jiné veřejné funkce. V zákoně je též řečeno, že během výkonu trestu se s odsouzenými má nakládat tak, aby nebylo poškozeno jejich zdraví, spolu s tím podporovat postoje a dovednosti, které umožní odsouzeným reintegraci do společnosti a soběstačný život v souladu se zákonem.“⁷¹

Zákon 169/1999 Sb. rozděluje dva základní typy věznic, kde mohou být odsouzení umístování. Tyto typy věznic se od sebe liší pouze mírou vnější ostrahy a zajištěním bezpečnosti. Tyto jmenované dva základní typy věznic jsou:

- *Věznice s ostrahou* – tato věznice je pro odsouzené, kteří spáchali předem promyšlený úmyslný trestný čin a u kterých nejsou splněny dané podmínky k zařazení do jiného typu věznice. Každý odsouzený je v tomto případě pod přísným dohledem pracovníka Vězeňské služby. Volný pohyb po věznici je zde

---

⁶⁹ Vyhláška č. 345/1999 Sb.

⁷⁰ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediacce: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-807367-757-2.

⁷¹ UHLÍK, J. F. J. *Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století*, příloha časopisu České vězeňství č. 2/1997, s. 121. ISBN 8023815024.

pouze výjimečně povolen ředitelem dané věznice a práce jsou střeženy na pracovištích mimo věznici, někdy i práce probíhají také na celách.⁷²

- *Věznice se zvýšenou ostrahou* – do této věznice jsou směřováni doživotně odsouzení a velmi nebezpeční recidivisté. Především osoby, které jsou odsouzeny za zvlášť závažný trestný čin k trestu odnětí svobody nejméně na osm let. Patří do této skupiny ovšem i osoby, které v posledních pěti letech z výkonu trestu utekly. V této věznici se odsouzení pohybují organizovaně pod dohledem určitého pracovníka vězeňské služby. Práce jsou zde vykonávány v prostorách věznice, ale pokud je to jen možné, ve svých celách. Přísný dohled nad těmito odsouzenými vykonává pracovník jednou za půl hodiny. Primárně soud rozhoduje o tom, do jakého typu věznice bude daný odsouzený zařazen, většinou dle závažnosti spáchaného trestného činu a dle osobnosti pachatele.⁷³

U **věznice se zvýšenou ostrahou** předpokládáme, že se tu setkáváme s odsouzenými, kteří provedli převážně dlouhodobé tresty a s recidivisty. Takovíto lidé jsou řazeni mezi zvlášť nebezpečné pro danou společnost a jsou odsouzeni za závažné trestné činy. Zvláštní jsou dlouhodobé tresty v tom, že v odsouzených vyvolávají určitou rezignaci, jak na tyto podmínky vězení, tak i na vnímání vlastního prožívání. Dlouhodobý trest může i způsobit zhoršení kognitivních funkcí u odsouzených, především tedy pozornost a paměť. I sebehodnocení odsouzeného má svoji určitou úlohu pro úspěch reintegrace. Odsouzení, kteří mají nízké sebehodnocení se vyznačují především nespokojeností se svojí minulostí. V opačném případě, odsouzení s vysokým hodnocením jsou se svou minulostí spokojeni a mají určitý pocit, že v dřívějších dobách dosáhli uspokojení všech svých potřeb.⁷⁴

---

⁷² NOVOTNÝ, Oto, Marie VANDUCHOVÁ, Pavel ŠÁMAL a KOLEKTIV. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 358-359. ISBN 978-80-7357-509-0.

⁷³ NEDOROST, L. *Vězeňství a správa vězeňství v ČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita 1995. 29 s. ISBN 80-210-1114-9.

⁷⁴ ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediaci: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-807367-757-2.

II Výzkumná část

3. Cíle výzkumu a výzkumné otázky

Důvodem zpracování této bakalářské práce a konkrétně tohoto výzkumu je zejména moje praxe v tomto oboru, tedy práce ve Vazební věznici Olomouc, kde se samozřejmě s agresivitou vězňů setkávám každý den a tohle téma mi přišlo vždy zajímavé. Především zjistit, které skupiny vězňů ve Vazební věznici Olomouc jsou více agresivní.

Hlavní cílem je analyzovat míru agresivity u odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody ve Vazební věznici Olomouc. Uvedený hlavní cíl je dále konkretizován na cíle dílčí.

Dílčí cíl 1 bude analýza zvýšené míry agresivity u vězňů ve výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „VTOS“) dle věku.

Dílčí cíl 2 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS na základě vzdělání.

Dílčí cíl 3 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle délky trestu.

Dílčí cíl 4 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle typu spáchaného trestu.

Dílčí cíl 5 bude analýza zvýšené míry agresivity u VTOS podle prvotrestu x recidiva.

Výzkumná otázka č. 1 – Jsou více agresivní vězni ve věku do 30 let než vězni ve věkové kategorii 31 let a více?

Výzkumná otázka č. 2 – Jsou více agresivní vězni se základním vzděláním než vězni s jiným stupněm vzdělání?

Výzkumná otázka č. 3 – Jsou více agresivní vězni s trestem do 1 roku než s délkou trestu 1 – 5 let či 6 let a více?

Výzkumná otázka č. 4 – Jsou více agresivní vězni, kteří byli odsouzeni za násilný čin než vězni, kteří byly odsouzeni za jiný trestný čin?

Výzkumná otázka č. 5 – Jsou více agresivní recidivisté než vězni s prvotrestem?

4. Výzkumný soubor

Celkově se ve Vazební věznici Olomouc nachází 400 vězňů, ale dotazníkového šetření se zúčastnilo pouze 180 respondentů, kteří měli zájem podílet se na vyplnění předloženého dotazníku. Z celkového počtu 180 respondentů bylo 49 žen a 131 mužů. Ve věkové kategorii 18 -30 let bylo celkem 112 respondentů, z čehož bylo 34 žen a 85 mužů. Respondentů ve věkové kategorii 31 let a více bylo celkově 68, z toho 15 žen a 46 mužů.

Dále byly hodnoceni vězni podle stupně vzdělání, tedy se základním vzděláním bylo 77 respondentů, z toho 31 žen a 46 mužů, dále střední odborné vzdělání mělo 78 respondentů, z čehož bylo 14 žen a 64 mužů. Do skupiny se středním vzděláním s maturitou se zařadilo 22 respondentů, tedy 4 ženy a 18 mužů. Do nejvyššího stupně vzdělání, tedy vysokoškolského se zařadili pouze 3 muži.

Respondenti byli také rozděleni do skupin podle délky trestu, kdy do kategorie délky do 1 roku bylo zařazeno 86, tedy 23 žen a 63 mužů, ve skupině 1 – 5 let bylo 49 respondentů, a to 12 žen a 37 mužů, poslední skupina podle délky trestu 6 let a více zahrnovala 45 respondentů, tedy 14 žen a 31 mužů.

Respondenti také označovali, jaký typ trestu spáchaly a rozřadili se tak do skupin násilný a jiný trestný čin, kdy ve skupině násilný trestný čin bylo 129 respondentů, 33 žen a 96 mužů. Skupina s jiným trestným činem obsahovala 51 respondentů, tedy 16 žen a 35 mužů.

Posledními rozřazovacími skupinami byly skupiny podle prvotrestu a recidivy, kdy počet respondentů při spáchání prvotrestu byl 134, tedy 29 žen a 105 mužů. Recidivistů bylo celkem 46, a to 20 žen a 26 mužů.

Vazební věznice v Olomouci se nejen umístěním ale i historicky váže k bývalému Krajskému soudu, jenž byl postaven **1901**.

V období vzniku Československé republiky bylo v této vazební věznici zřízeno 290 míst pro osoby, které byly vězněny. Tento počet míst mohl být navýšen až na **400** míst. Tato místa pro vězněné osoby byla rozdělena do **82** společných cel a do **59** cel, které byly samostatné. Ve Vazební věznici v Olomouci bylo také zřízeno oddělení pro mladistvé osoby, které spáchaly ty nejdůležitější činy.

Vazební věznice byla součástí Krajského soudu v Olomouci, a to až do roku 1952. Co se týče správy a střežení vězňů, byla tato služba zajišťována Sborem vězeňské služby spadajícím pod Ministerstvo spravedlnosti.⁷⁵

---

⁷⁵ UHLÍK, J., *Historie věznění a vězeňství v Čechách*. Praha: Vazební věznice Praha Pankrác, 2006.

4.1 Současnost

V současné době je vazební věznice umístěna v samém centru Olomouce v budově bývalého Justičního paláce, a to spolu s okresním soudem. Toto umístění věznice je oproti jiným městům či věznicím zcela neobvyklé, jelikož není běžné, aby se věznice nacházela přímo v centru města.

Věznice v Olomouci spadá mezi organizační jednotky Vězeňské služby, kde jsou prováděny výkony vazeb mužů, žen a mladistvých s bydlištěm v regionech jako je Olomouc, Přerov, Prostějov, Kroměříž, Uherské Hradiště, Zlín, Šumperk a Svitavy. Tato věznice také disponuje oddělením, které je využíváno k výkonu trestu odnětí svobody mužů s dozorem.

V současné době je kapacita vazební věznice 266 míst, z čehož je 135 pouze pro výkon vazby a **131** k výkonu trestu odnětí svobody. Vazební věznice v Olomouci má ve své správě **10** jednotek justiční stráže, které vykonávají svoji činnost na určených soudech a státních zastupitelstvech.⁷⁶

Ve vazební věznici pracuje 286 zaměstnanců, z čehož je **226** příslušníků vězeňské služby a 60 občanských zaměstnanců. Co se týká justiční stráže, ta je tvořena **88** muži a **11** ženami. Práce všech zaměstnanců v této vazební věznici, a to jak příslušníků, tak i občanských zaměstnanců, obnáší nadměrnou fyzickou a psychickou zátěž. Od všech zaměstnanců je očekávána profesionální úroveň. Vazební věznice také dbá na své zaměstnance z hlediska zkvalitňování odborné připravenosti k plnění pracovních úkolů, proto jsou zaměstnanci vysíláni absolvovat odborné kurzy, a to vše v rámci celoživotního vzdělávání zaměstnanců Vězeňské služby České republiky. Zaměstnanci si však své vzdělání doplňují i jinými způsoby než je vzdělávání vězeňské služby. Jedná se především o studium na středních nebo vysokých školách ale také na školách jazykových. Vězeňský personál si také kromě vzdělávání obohacuje svoji osobnost v rámci kulturního, sportovního a společenského vyžití. K tomuto účelu je v této vazební věznici využíván Fond kulturních a sociálních potřeb, díky kterému jsou pořádány zájezdy nebo umožněné permanentky na nejrůznější vyžití jako je lední hokej, plavecký bazén, sauna či fotbal. Vazební věznice však také vlastní multifunkční hřiště s posilovnou nacházející se v areálu věznice.

---

⁷⁶ NEDOROST, L. *Vězeňství a správa vězeňství VSČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně – Právnická fakulta, 1995, 184 s. ISBN 80-210-1114-9.

5. Výzkumné metody

Dotazník

Jedná se o nejvíce využívanou metodu, jejichž cílem je získání potřebných dat v rámci výzkumu. „Dotazník je široce používaná metoda v případě zkoumání velkého počtu osob. Kvalita informací získaných dotazníkem závisí na úrovni jeho konstrukce i na spolehlivosti výpovědí osob, které se výzkumu účastní. Velkým problémem je formulace otázek, které nesmí působit sugestivně a mnohoznačně. Dále musí být jednoduché a srozumitelné všem respondentům. Dotazník se řadí mezi způsoby písemného kladení otázek a zejména také k získávání písemných odpovědí. V rámci dotazníkového šetření jsou předem stanoveny, seřazeny a promyšleny. Dotazník spadá do metod kvantitativního výzkumu, jejichž hlavním cílem je získání velkého množství dat, a to v rámci krátkého časového horizontu. Správně provedený kvantitativní výzkum poskytuje díky velmi silné standardizaci vysokou míru reliability, na úkor relativně nízké míry validity, což je způsobeno zmíněnou silnou redukcí počtu informací i vztahů mezi nimi. Otázky v každém dotazníkovém šetření by měly být jednoznačné a srozumitelné všem odpovídajícím respondentům, bez ohledu na jejich věk, vzdělání i motivace. Charakteristika otázky v daném dotazníku by měla být co možná nestručnější. Musí být také tyto otázky v dotazníku stanoveny tak, aby z nich nevyplýval dvojsmysl, a respondenti je chápali pouze jedním způsobem.“⁷⁷ Mezi výhody dotazníku patří:

- možnost sběru dat od velkého počtu osob,
- nízké finanční náklady, a to v závislosti na velkém počtu získaných dat,
- časová nenáročnost na provedení dotazníku,
- jednoduchá organizace,
- snadné zpracování získaných dat,
- anonymita respondenta.

Mezi nevýhody dotazníku patří:

- dotazník je omezen stanovenými otázkami, které nelze doplňovat,
- získaná data nemusí být 100 % věrohodná.⁷⁸

---

⁷⁷ FERJENČÍK, J. *Metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál, s. 268, 2011. ISBN 80-7178-367-6.

⁷⁸ FERJENČÍK, J. *Metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál, s. 256, 2011. ISBN 80-7178-367-6.

Dotazník B-D-I

Dotazníková metoda B-D-I je charakterizována jako polootevřený dotazník, kdy respondenti odpovídají formou Ano, tedy souhlasím, Ne, tedy nesouhlasím. Dotazník neobsahuje klasické otázky, nýbrž oznamovací věty, které se dělí do 8 kategorií:

1. **Fyzická (přímá) agrese** – jedná se o hrubé chování vůči ostatním jedincům v daném prostředí, nikoliv vůči předmětům.
2. **Nepřímá agrese** – hrubost agresora nesměřuje proti určité osobě či věci.
3. **Iritabilita (popudlivost)** – jedná se o bleskovou reakci jedince na jakoukoliv negativní provokaci v malém měřítku.
4. **Negativismus** – jde o vzdorování vůdčím autoritám.
5. **Resentiment** – v tomto případě daný jedinec cítí pocit beznaděje proti celému okolí, většinou i proti celému světu. Do této skupiny patří také i žárlivost a zlost.
6. **Podezíravost** – znamená chování, kdy je daný jedinec přehnaně ostražitý a nedůvěřuje druhým lidem.
7. **Verbální agrese** – patří sem hádky, křik, používání vulgárních slov a celkový negativní styl řeči.
8. **Pocity viny** – jedná se o výčitky svědomí, které má jedinec vůči lidem, kterým někdy ublížil.⁷⁹

Dotazník B-D-I je vyhodnocován tak, že ke všem kladným odpovědím je přidělena hodnota 1 a ke každé záporné odpovědi je přidělena hodnota 0. Otázky v daném dotazníku jsou stanoveny podle jednotlivých subtestů, kdy ke každému z těchto subtestů je přidělen příslušný koeficient, kdy je potřeba vždy dosáhnout maximálního počtu deseti bodů. Díky tímto přepočtem jsou vyrovnány různé počty otázek v příslušných subtestech.

V každé kategorii, kombinacích kategorií i v rámci celkového výsledku je stanovena hranice, která signalizuje zvýšenou agresivitu vždy rovna polovině maximálních dosažených bodů.

Pro vyhodnocení dotazníku B-D-I jsou voleny různé subtesty a jejich kombinace:

- **výsledek celkové míry agresivity** dostaneme pomocí součtu jednotlivých složek agresivity, tedy **1 (přímá agresivita), 2 (nepřímá agresivita), 7 (verbální agresivita),**

---

⁷⁹ FERJENČÍK, J. *Metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál, s. 268, 2011. ISBN 80-7178-367-6.

- **celkovou míru hostility** dostaneme za pomoci součtu jednotlivých složek hostility, tedy **3 (iritabilita), 4 (negativismus), 5 (resentiment), 6 (podezíravost),**
- co se týče **celkového výsledku dotazníku B-D-I**, tedy součtu agresivity a hostility, lze dosáhnout sečtením složek **1-7**,
- **Osmá subjekt (pocit viny)**, byl přidán později a neslouží k odhalení agresivity zaměřené ven, ale pouze ke zjištění agresivity obrácené směrem dovnitř, do nitra jedince.

V této bakalářské práci bude využita již zmíněná kombinace subtestů, pomocí které bude dosaženo výsledku celkové agresivity, tedy pomocí součtu **1+2+7** dosaženo výsledku celkové hostility, tedy pomocí součtu **3+4+5+6** a celkového výsledku dotazníku, tedy pomocí součtu **1+2+3+4+5+6+7**.

Výše uvedené využití kombinace subtestů, nejlépe vyjádří výsledek k určení míry agresivity u vězňů ve Vazební věznici Olomouc.

6. Výsledek výzkumného šetření

V následující kapitole budou nyní popsány zjištěné hodnoty, získané na základě dotazníku B-D-I. Následující kapitola má pět podkapitol, kdy každá kapitola nemá určitá zaměření, ale odpovídá na výše stanovené výzkumné otázky, např. věk, vzdělání, délka trestu, typ spáchaného trestu a prvotrest x recidiva. V každé podkapitole budou v tabulkách uvedeny zjištěné koeficienty = analýzy míry agresivity u VTOS dle celkového výsledku dotazníku B-D-I, poté celkové míry agresivity a celková míry hostility.

6.1 Jsou více agresivní vězni ve věku do 30 let než vězni ve věkové kategorii 31 let a více?

Subtesty	Věková kategorie	
	18-30 let	31 a více let
1. Přímá agrese	8,00	5,50
2. Nepřímá agrese	6,60	5,50
3. Iritabilita	4,40	4,20
4. Negativismus	7,70	5,90
5. Resentiment	5,30	4,60
6. Podezíravost	4,50	3,30
7. Verbální agrese	7,20	7,00
Součet	43,70	36,00
Průměr	6,25	5,14

Tab č. 1 – Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle věku⁸⁰

Výše uvedená tabulka je zaměřená na analýzu zvýšené míry agresivity u VTOS podle věkové kategorie podle celkového výsledku metody dotazníku B-D-I. Stanoveny byly dvě věkové kategorie, a to vězni ve věku 18-30 let a 31 a více let. Na základě tohoto výzkumu bylo zjištěno, že více jsou agresivní ve Vazební věznicí Olomouc vězni ve věku 18-30 let. Jak lze vidět ve výše uvedené tabulce mladší vězni jsou výrazně více agresivní v rámci subtestů přímé agrese, což znamená fyzické napadení a negativismu, což se jedná vzdor vůči autoritám.

⁸⁰ Vlastní zpracování.

V rámci sečtení daných koeficientů je u vězňů ve věku 18-30 let součet 43,70, což v průměru dělá 6,25. Naopak u vězňů starších 31 a více let je součet daných koeficientů 36,00, kdy vypočítaný průměr je 5,14.

Subtesty	Věková kategorie	
	18-30 let	31 a více let
1. Přímá agrese	8,00	5,50
2. Nepřímá agrese	6,60	5,50
7. Verbální agrese	7,20	7,00
Součet	21,80	18,00
Průměr	7,27	6,00

Tab. č. 2 – Celková míra agresivity⁸¹

Co se týče celkové míry agresivity ve Vazební věznici v Olomouci, kdy byl vytvořen součet přímé agrese, nepřímé agrese a verbální agrese byl součet daného koeficientu u vězňů ve věkové kategorii 18-30 let 21,80, kdy vypočítaný průměr je 7,27. U vězňů starší věkové kategorie je součet těchto subtestů 18,00, a průměr 6,00. I zde jde vidět, že míra agresivity je mnohem vyšší u vězňů mladšího věku.

Subtesty	Věková kategorie	
	18-30 Let	31 více let
3. Iritabilita	4,40	4,20
4. Negativismus	7,70	5,90
5. Resentiment	5,30	4,60
6. Podezíravost	4,50	3,30
Součet	21,90	18,00
Průměr	5,48	4,50

Tab. č. 3 – Celková míra hostility⁸²

V rámci celkové míry hostility se sečetly subtesty především iritability, negativismu, resentimentu a podezíravosti. I v tomto případě se jednalo o posouzení dle předem stanovené

⁸¹ Vlastní zpracování.

⁸² Vlastní zpracování.

věkové kategorie. V rámci této analýzy byl vypočítán součet koeficient u vězňů mladší věkové kategorie, konkrétně tedy 18-30 let 21,90, konkrétně v průměru 5,48. U vězňů věkové kategorie 31 a více let ve Vazební věznici Olomouc byla zjištěna celková míra hostility, po sečtení koeficientů 18,00, kdy daný průměr činil 4,50.

6.2 Jsou více agresivní vězni se základním vzděláním než vězni s jiným stupněm vzdělání?

Subtesty	Vzdělání			
	Základní	Střední odborné	Střední s maturitou	Vysokoškolské
1. Přímá agrese	7,50	6,80	5,20	4,50
2. Nepřímá agrese	6,80	5,40	4,50	3,80
3. Iritabilita	4,80	4,52	4,72	4,15
4. Negativismus	5,59	4,29	4,02	5,47
5. Resentiment	4,25	4,81	4,25	5,30
6. Podezíravost	6,21	5,68	4,77	4,00
7. Verbální agrese	7,88	6,58	5,68	5,20
Součet	43,03	38,08	33,14	32,42
Průměr	6,15	5,44	4,73	4,63

Tab. č. 4 – Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle vzdělání⁸³

Výše uvedená tabulka zobrazuje **analýza zvýšené míry agresivity** u vězňů ve Vazební věznici Olomouc podle celkových výsledků dotazníku B-D-I. Jak lze vidět, nevíce agresivní vězni jsou se základním vzděláním, průměr 6,15, poté se středním odborným vzděláním, průměr 5,44, poté vězni s maturitou, průměrně 4,73 a na poslední místě skončili vězni s vysokoškolským vzděláním, a to s průměrem 4,63.

⁸³ Vlastní zpracování.

Subtesty	Vzdělání			
	Základní	Střední odborné	Střední s maturitou	Vysokoškolské
1. Přímá agrese	7,50	6,80	5,20	4,50
2. Nepřímá agrese	6,80	5,40	4,50	3,80
7. Verbální agrese	7,88	6,58	5,68	5,20
Součet	22,18	18,78	15,38	13,50
Průměr	7,39	6,26	5,13	4,50

Tab. č. 5– Celková míra agresivity⁸⁴

Výše uvedená tabulka zobrazuje **celkovou míru agresivity** ve Vazební věznici Olomouc. Celková míra agresivity se vypočítala při součtu subtestů přímé agrese, nepřímé agrese a verbální agrese. Ze součtu daných koeficientů vyšlo, že i v tomto případě jsou nejvíce agresivní vězni se základním vzděláním, s vypočítaným průměrem 7,39. Na druhém místě s průměrem 6,26 skončili věznici se středním odborným vzděláním. Poté s průměrem 5,13 skončili na třetím místě vězni se střední s maturitou a na posledním místě vězni s vysokoškolským vzděláním s průměrem 4,50 jsou dle zjištění, nejméně agresivní.

Subtesty	Vzdělání			
	Základní	Střední odborné	Střední s maturitou	Vysokoškolské
3. Iritabilita	4,80	4,52	4,72	4,15
4. Negativismus	5,59	4,29	4,02	5,47
5. Resentiment	4,25	4,81	4,25	5,30
6. Podezíravost	6,21	5,68	4,77	4,00
Součet	20,85	19,00	17,76	18,92
Průměr	5,22	4,75	4,44	4,73

Tab. č. 6– Celková míra hostility⁸⁵

⁸⁴ Vlastní zpracování.

⁸⁵ Vlastní zpracování.

Výše uvedená tabulka poukazuje na **celkovou míru hostility**. V tomto případě se jednalo o součet subtestů iritability, negativismu, resentimentu a podezíravosti. Dle dotazníkové metody B-D-I byla zjištěna hostility, kdy u vězňů se základním vzděláním byla zjištěna hodnota 5,22, u vězňů se středním odborným vzděláním 4,75. Vězni, kteří mají střední vzdělání s maturitou, dosáhli míry hostility v průměru 4,44 a vězni s vysokoškolským vzděláním 4,73.

6.3 Jsou více agresivní vězni s délkou trestu do 1 roku než s délkou trestu 1 - 5 let či 6 let a více?

Subtesty	Délka trestu		
	Do 1 roku	1-5 let	6 a více let
1. Přímá agrese	6,58	7,88	5,98
2. Nepřímá agrese	5,77	6,97	5,25
3. Iritabilita	4,77	4,19	4,87
4. Negativismus	6,15	5,87	5,11
5. Resentiment	4,58	6,74	6,01
6. Podezíravost	7,88	8,12	6,25
7. Verbální agrese	7,52	8,25	7,02
Součet	43,25	48,02	40,49
Průměr	6,18	6,86	5,78

Tab. č. 7 – Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle délky trestu⁸⁶

I z této výše uvedené tabulky lze vyčíst **míra agresivity** u vězňů ve Vazební věznici podle celkového výsledku dotazníku B-D-I, v tomto případě konkrétně podle délky trestu. Odpovídající respondenti měli na výběr podle délky jejich trestu, a to do 1 roku, 1-5 let a 6 a více let. Z použitého dotazníku B-D-I bylo zjištěno, že u vězňů, kteří jsou odsouzeni k trestu v délce 1-5 let vyšla míra agresivity v průměru 6,86. U vězňů, kteří jsou odsouzeni k trestu v délce do 1 roku vyšla míra agresivity podle celkového výsledku dotazníku B-D-I v průměru 6,18. Na posledním místě skončili vězni, kteří jsou odsouzeni k trestu v délce 6 a více let v průměru 5,78.

⁸⁶Vlastní zpracování.

Subtesty	Délka trestu		
	Do 1 roku	1-5 let	6 a více let
1. Přímá agrese	6,58	7,88	5,98
2. Nepřímá agrese	5,77	6,97	5,25
7. Verbální agrese	7,52	8,25	7,02
Součet	19,87	23,10	18,25
Průměr	6,63	7,70	6,09

Tab. č. 8– Celková míra agresivity⁸⁷

Výše uvedená tabulka zobrazuje dle zkoumaného dotazníku B-D-I **celkovou míru agresivity**, kde se opět sečetly přímé, nepřímé a verbální agrese. U vězňů, kteří jsou odsouzeni k trestu v délce 1-5 let vyšla celková míra agresivity v průměru 7,70. Na druhém místě skončili s celkovou mírou agresivity vězni, kteří jsou odsouzeni k trestu v délce do 1 roku s průměrem 6,63. A na poslední místě opět skončili vězni, kteří jsou odsouzeni k trestu v délce 6 a více let s hodnotou v průměru 6,09.

Subtesty	Délka trestu		
	Do 1 roku	1-5 let	6 a více let
3. Iritabilita	4,77	4,19	4,87
4. Negativismus	6,15	5,87	5,11
5. Resentiment	4,58	6,74	6,01
6. Podezíravost	7,88	8,12	6,25
Součet	23,38	24,92	22,24
Průměr	5,85	6,23	5,56

Tab. č. 9– Celková míra hostility⁸⁸

I v tomto případě byla vypočítaná **míra hostility**, kdy u vězňů, kteří jsou odsouzeni k danému trestu v délce 1-5 let vyšla hodnota v průměru 6,23. Na druhé místě skončili vězni s délkou svého trestu do 1 roku v průměru míry hostility 5,85. Vězni, kteří jsou odsouzení k délce svého trestu na 6 a více let skončili na poslední místě s hodnotou míry hostility v průměru 5,56.

⁸⁷Vlastní zpracování.

⁸⁸Vlastní zpracování.

6.4 Jsou více agresivní vězni, kteří spáchali násilný čin než vězni, kteří spáchali jiný trestný čin?

Subtesty	Typ spáchaného trestu	
	Násilný	Jiný
1. Přímá agrese	7,25	5,12
2. Nepřímá agrese	7,10	4,89
3. Iritabilita	6,23	6,01
4. Negativismus	5,56	5,75
5. Resentiment	6,89	4,25
6. Podezřavost	3,45	3,25
7. Verbální agrese	6,41	5,85
Součet	42,89	35,12
Průměr	6,13	5,02

Tab. č. 10 - Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle typu spáchaného trestu⁸⁹

Výše uvedená tabulka zobrazuje **zvýšené míry agresivity** u vězňů Vazební věznice Olomouc podle typu spáchaného trestu dle celkového výsledku dotazníkové metody B-D-I. Odpovídající respondenti měli na výběr odpovědět, zda se v jejich případě jedná o násilný čin či jiný, mezi který patří hospodářský, vojenský, daňový či verbální trestný čin. Dle dotazník vyšlo, že větší míra agresivity je u vězňů, kteří spáchali násilný trest, a to v průměru 6,13. Méně agresivní vězni jsou ti, kteří spáchali jiný trestný čin, a jejich míra agresivity v průměru činí 5,02.

Subtesty	Typ spáchaného trestu	
	Násilný	Jiný
1. Přímá agrese	7,25	5,12
2. Nepřímá agrese	7,10	4,89
7. Verbální agrese	6,41	5,85
Součet	20,76	15,86

⁸⁹Vlastní zpracování.

Průměr	6,92	5,29
---------------	-------------	-------------

Tab. č. 11– Celková míra agresivity⁹⁰

V tomto případě se jednalo o výpočet **celkové míry agresivity** také u vězňů, kteří spáchali buď násilný či jiný trestný čin. Jednalo se opět o součet přímé, nepřímé a verbální agrese. Při součtu následujících koeficientů bylo zjištěno, že celková míra agresivity u vězňů, kteří spáchali násilný čin, je v průměru 6,92. Naopak u vězňů, kteří spáchali jiný trestný čin, vyšla míra agresivity v průměru 5,29.

Subtesty	Typ spáchaného trestu	
	Násilný	Jiný
3. Iritabilita	6,23	6,01
4. Negativismus	5,56	5,75
5. Resentiment	6,89	4,25
6. Podezíravost	3,45	3,25
Součet	22,13	19,26
Průměr	5,53	4,82

Tab. č. 12– Celková míra hostility⁹¹

I **celková míra hostility** byla v tomto případě vypočítaná také podle typu spáchaného trestu. U vězňů, kteří spáchali násilný trest, byla na základě vypočítání míry hostility zjištěna hodnota v průměru 5,53. U vězňů ve Vazební věznici Olomouc, kteří spáchali jiný trestný čin, byla zjištěna míra hostility v průměru 4,82.

6.5 Jsou více agresivní recidivisté než vězni s prvotrestem?

Subtesty	Prvotrest x Recidiva	
	Prvotrest	Recidiva
1. Přímá agrese	6,52	7,85
2. Nepřímá agrese	7,01	7,36
3. Iritabilita	5,39	6,82
4. Negativismus	4,74	5,63

⁹⁰Vlastní zpracování.

⁹¹Vlastní zpracování.

5. Resentiment	5,78	6,15
6. Podezřavost	4,55	3,36
7. Verbální agrese	6,99	7,11
Součet	40,89	44,28
Průměr	5,86	6,33

Tab. č. 13 - Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle početnosti spáchaných trestů⁹²

Tato poslední podkapitola se zaměřila na zjištěné **zvýšené míry agresivity** u vězňů ve Vazební věznici Olomouc podle početnosti spáchaných trestných činů dle dotazníku B-D-I. Odpovídající respondenti měli na výběr při vyplňování daného dotazníku, zda spáchali svůj trest poprvé, nebo vícekrát (recidiva). Zjištěná míra agresivity u vězňů, kteří spáchali svůj trest poprvé, vyšla v průměru 5,86. U vězňů, kteří spáchali daný trest několikrát, vyšla míra agresivity 6,33.

Subtesty	Prvotrest x Recidiva	
	Prvotrest	Recidiva
1. Přímá agrese	6,52	7,85
2. Nepřímá agrese	7,01	7,36
7. Verbální agrese	6,99	7,11
Součet	20,52	22,32
Průměr	6,84	7,44

Tab. č. 14– Celková míra agresivity⁹³

I v tomto případě se na základě dotazníku B-D-I vypočítala **celková míra agresivity** po sečtení přímé, nepřímé a verbální agrese. Bylo zjištěno, že u vězňů, kteří spáchali daný trest poprvé, vyšla míra agresivity v průměru 6,84 a u vězňů, kteří spáchali svůj trest již po několikáté, vyšla daná míra agresivity více, a to v průměru 7,44.

⁹² Vlastní zpracování.

⁹³ Vlastní zpracování.

Subtesty	Prvotrest x Recidiva	
	Prvotrest	Recidiva
3. Iritabilita	5,39	6,82
4. Negativismus	4,74	5,63
5. Resentiment	5,78	6,15
6. Podezíravost	4,55	3,36
Součet	20,46	21,96
Průměr	5,16	5,49

Tab. č. 15– Celková míra hostility⁹⁴

V případě **celkové míry hostility** vyšla u vězňů, kteří spáchali svůj trestný čin poprvé v průměru 5,16. V opačném případě u vězňů, kteří spáchali zločin, již po několikáté, vyšla celková míra hostility v průměru 5,49.

---

⁹⁴Vlastní zpracování.

7. Diskuse

Výzkum míry agresivity ve Vazební věznici v Olomouci byl proveden pomocí metody dotazníkového šetření B-D-I. Tento výzkum byl rozdělen podle předem stanovených dílčích cílů, kterými byly: 1. Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle věku, 2. Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle vzdělání, 3. Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle délky trestu, 4. Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle typu spáchaného trestu a 5. Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle prvotrestu a recidivity. Z analýzy v rámci dílčího cíle č. 1 vyplývá, že ve Vazební věznici Olomouc patří mezi agresivnější vězně, vězni ve věku 18 – 30 let. Vězni ve věkové kategorii 31 a více let jsou méně agresivní. Tyto výsledky jsou založeny na celkovém výsledku dotazníku B-D-I. Co se týče celkové agresivity, kdy byl vytvořen součet přímé agrese, nepřímé agrese a verbální agrese, lze říct, že vězni ve věkové kategorii 18 -30 let mají agresivitu 7,27 a vězni ve věku 31 a více let 6,00. Dále v rámci prvního dílčího cíle byla také počítána míra celkové hostility, kdy vězni od 18 -30 let věku dosahují 5,48 a vězni ve věku 31 let a více dosáhly 4,50.

Dle mého názoru jsou výše uvedené výsledky ze zpracované analýzy zcela pochopitelné, jelikož mladší osoby mohou být více agresivní, a to z důvodu nízkého nevybouřeného věku, dále mohou mít výčitky ohledně svého prvního trestu, nebo naopak i opakovaného trestu. Dále se domnívám, že tak mladé osoby mají za sebou dětství bez řádné výchovy a motivace do budoucna, Kdežto vězni ve vyšší věkové kategorii již mají nějaký pohled na život a mohou být se svým trestem smíření a neprojevují tolik agrese.

Analýza v rámci druhého dílčího cíle zkoumala zvýšenou míru agresivity podle vzdělání vězňů, tedy podle základního, středního odborného, středního s maturitou a podle vysokoškolského. Z analýzy celkového hodnocení dotazníku B-D-I vyplývá, že vězni s nejvyšší mírou agresivity mají pouze základní vzdělání a vězni s nejnižší mírou agresivity disponují vysokoškolským vzděláním. Vězni se základním vzděláním tedy dosáhly míry agresivity 7,39 a celkové míry hostility 5,22.

Myslím si, že výsledky analýzy míry zvýšené agresivity podle vzdělání jsou pravdivé a logické. Vězni se základním vzděláním většinou nebývají vybaveni slušným chováním ale spíše agresivitou. Jak již bylo zmíněno, tito vězni většinou nemají pevný rodinný základ a motivaci do budoucího života, a proto ve značné míře nedosahují vyššího vzdělání než základního, nemusí to však být pravidlem. Vysokoškolsky vzdělaní vězni, mají myšlení na jiné úrovni než vězni se základním vzděláním a dokážou lépe přemýšlet a uklidnit se, tedy neřešit vše agresivitou.

Dále byl zanalyzován dílčí cíl 3, tedy zvýšená míra agresivity podle délky trestu. Vězni byli rozděleni do skupin podle délky trestu, a to do 1 roku, 1 – 5 let a 6 let a více. Z výsledků této analýzy jasně vyplynulo, že podle celkových výsledků B-D-I dotazníku trpí zvýšenou agresivitou vězni spadající do skupiny 1 – 5 let a nejnižší mírou agresivity disponují vězni z kategorie 6 let a více. Co se týče vězňů, jejichž délka trestu je od 1 – 5 let, dosahují celkové agresivity 7,70 a hostility 6,23. Vězni z kategorie délky trestu 6 let a více, tedy vězni s nejnižší mírou agresivity, dosáhli celkové agresivity 6,09 a hostility 5,56.

Podle mého názoru, vězni, kteří mají délku trestu od 1 – 5 let, jsou více agresivní, než vězni s délkou trestu do 1 roku a s délkou trestu 6 let a více. Tento jev lze dle mého názoru vysvětlit tak, že vězni s délkou trestu nad 6 let jsou většinou odsouzeni pouze 1 za život s takovou délkou trestu, proto si myslím, že si ve vězení ti odsouzení často uvědomí svojí chybu a snaží se vše napravit. Tito vězni také bývají nejčastěji propouštěni dříve za dobré chování. Další skupinu vězňů s délkou trestu do 1 roku, lze vysvětlit tak, že se jedná o osoby, které jsou odsouzeny za drobná provinění, u kterých není taková míra agresivity vyžadována, kdežto osoby, odsouzené na délku trestu od 1 – 5 let, byly jistě odsouzené za takové činy, které se bez vysoké míry agresivity neobejdou a také tito vězni bývají často odsouzeni již po několikáté.

Následně byla provedena analýza dílčího cíle č. 4, a to míra agresivity podle typu spáchaného trestu. V rámci této analýzy byli vězni rozděleni do dvou skupin, a to do skupiny vězňů, kteří spáchali násilný trestný čin a do skupiny vězňů, jenž spáchali jiný trestný čin, do kterého spadají hospodářské, vojenské, daňové či verbální trestné činy. Podle celkového výsledku dotazníku B-D-I bylo zjištěno, že vězni odsouzeni za násilný trestný čin jsou více agresivní, než vězni odsouzeni za jiný trestný čin. Tento výsledek lze vidět i u výpočtu celkové agresivity, kdy vězni s násilným trestným činem dosáhli 6,92 a 5,53 při výpočtu celkové hostility. Vězni odsouzeni za jiný trestný čin mají hodnotu celkové agresivity 5,29 a hostility 4,82.

Myslím si, že výsledky této analýzy jsou opět docela logické a je jasné, že vězni odsouzeni za násilný trestný čin budou více agresivní než vězni odsouzeni za jiný trestný čin, jelikož lze předpokládat, že k násilnému trestnému činu je třeba daleko vyšší míra agresivity, než k jinému trestnému činu.

Jako poslední bylo provedeno splnění cíle č. 5, a to pomocí analýzy, která zkoumala míru agresivity podle toho, zda se jedná o vězňův prvotrest či recidivu. V celkových výsledcích dotazníku B-D-I skončili, jako více agresivní vězni, kteří jsou odsuzováni k trestu recidivně. Recidivisté při výpočtu celkové agresivity dosáhli 7,44 a celkové hostility 5,49. Vězni

s prvotrestem mají v rámci této analýzy hodnotu celkové agresivity 6,84 a celkové hostility 5,16. U těchto výsledků lze vidět, že jsou na podobné úrovni, a i když více agresivní jsou recidivisté, tak vězni s prvotrestem dosahují taktéž zvýšené míry agresivity. I dle mého názoru jsou tyto výsledky zcela normální, jelikož u skupiny vězňů s prvotrestem a u recidivistů nelze tolik jednoznačně říci, která z těchto skupin bude více agresivní, jelikož jak recidiva tak i prvotrest může být spáchán za pomoci vysoké míry agresivity.

V rámci výzkumu byl tedy, jak již bylo řečeno a hodnoceno, dotazníková metoda B-D-I, která je vhodnou metodou ke zjištění míry agresivity. Cílem této bakalářské práce bylo zjistit míru agresivity u vězňů ve Vazební věznici Olomouc a jiná metoda než dotazník B-D-I, pro splnění tohoto cíle, být využita ani nemohla. Sběr dat pomocí dotazníku B-D-I byl proveden tak, že dotazníky ve fyzické podobě byly předány pracovníkům Vazební věznice Olomouc, tedy především pedagogům, kteří s vězni provádí různé kurzy chování a vzdělání. V ohledu na tento způsob musím uvést sebekritiku a to z toho důvodu, že v budoucnu při sběru dat pomocí dotazníku by bylo jistě lepší, například na základě dohody, vymezit si místnost, kde budou daní respondenti přítomni v určitém počtu a budou pracovat na vyplnění dotazníku. V rámci anonymity by také stačilo, kdyby byl daný dotazník rozdán přímo vězňům bez prostřednictví jejich pedagogů. Dalším problémem také mohlo být to, že vyplňování nemuselo být vůbec anonymní a vězni mohli spolupracovat, což může také ovlivnit výsledky.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zanalyzovat míru agresivity u odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody ve Vazební věznici Olomouc. Dílčím cílem 1 byla analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle věku. Dílčím cílem 2 byla analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle vzdělání. Dílčím cílem 3 byla analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle délky trestu. Dílčím cílem 4 byla analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle typu spáchaného trestu. Dílčím cílem 5 byla analýza zvýšené míry agresivity u VTOS podle prvotrestu x recidiva. Těchto stanovených cílů bylo dosaženo pomocí dotazníkového šetření, metodou B-D-I, kdy byla nejprve sesbírána potřebná data, která byla následně zanalyzována a vyhodnocena. Na základě daných výsledků bylo možné konstatovat, jaká míra agresivity existuje ve zkoumané vazební věznici.

V teoretické části byl nejprve definován pojem agresivity a agrese, její formy, příčiny a případná prevence. Další kapitola v teoretické části se zaměřovala na výkon trestu odnětí svobody, vězeňskou službou v České republice a jejím členěním, trestem odnětím svobody a procesem odsouzení. Všechny teoretické poznatky získané z literárních zdrojů byly využity v praktické části. Praktická část této bakalářské práce se nejprve zaměřila na popis zkoumání Vazební věznice Olomouc, kdy byla v této kapitole popsána důležitá data a čísla, která se týkají tohoto zařízení. Součástí této části bakalářské práce bylo provedeno dotazníkové šetření, konkrétně pomocí metody B-D-I, kde bude zjištěna míra agresivity daných vězňů ve Vazební věznici Olomouc.

Na základě této metody bylo zjištěno, že vězni ve věku 18-30 let jsou agresivnější, než vězni ve věku 31 a více let. Je to jistě dáno tím, že mladší vězni v sobě mají více zášti, adrenalinu, nemají žádnou motivace či je doma nic dobrého nečeká. Dále bylo zjištěno, že vězni se základním vzděláním mají větší míru agresivity, než vězni se středním odborným vzděláním, střední vyučení s maturitou a vysokoškoláci. V rámci tohoto dotazníku bylo dále zjištěno, že vězni s délkou trestu 1-5 let jsou agresivnější, než vězni s délkou svého trestu do 1 roku a 6 a více let. Cílem dílčího cíle 4 bylo zjistit, kdo je agresivnější, zda vězeň, který spáchal násilný čin či jiný čin, mezi který se řadí hospodářský, vojenský, daňový nebo verbální. Dle dotazníkového šetření, metodou B-D-I bylo zjištěno, že větší míra agresivity je u vězňů, kteří spáchali čin násilný. Posledním zjištěním bylo, že větší míru agresivity mají ve Vazební věznici Olomouc vězni, kteří spáchali daný trest několikrát než vězni, kteří spáchali trest poprvé.

Podle mého názoru byl hlavní cíl i pět dílčích cílů splněn.

Seznam použité literatury

1. ČERMÁK, I. *Lidská agrese a její souvislosti*. 1. vyd. Žďár nad Sázavou: Fakta, 1999. 204 s. ISBN 80-902614-1-8.
2. ČERNÍKOVÁ, V. a kolektiv. *Sociální ochrana terciární prevence, její možnosti a limity*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 244 s. ISBN 978-80-7380-138-0.
3. EDELSBERGER, L. a kol. *Defektologický slovník* (Sovák, M.). HaH Vyšehradská, s. r. o, 2000. ISBN 80-86022-76-5.
4. FOUCAULT, M., 2000. *Dohlížet a trestat. Kniha o zrodu vězení*. Překlad: Čestmír Pelikán. Praha: Dauphin. 2000. ISBN 80-86019-96-9.
5. HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. 2. dopl. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. 125 s. ISBN: 80-86708-30-6.
6. HÁJEK, K. *Práce s emocemi pro pomáhající profese*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 119 s. ISBN 80-7367-107-7.
7. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.
8. HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Portál: Praha, 1998. ISBN 80-7178-198-3.
9. GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-7380233-2.
10. JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. Praha: Nakladatelství Leges, s.r.o., 2009, s. 360-361. ISBN 978-80-87212-24-0
11. KALVODOVÁ, Věra. *Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2012, s. 25. ISBN 978-80-7357-706-3.
12. KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů. O špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. 1. vyd. Praha: Makropulos, 1996. 303 s. ISBN 80-901776-8-9.
13. KUČHTA, Josef, Válková HELENA a kolektiv. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: C.H.Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.
14. MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 152 s. ISBN 978-80-247-2310-5
15. MATĚJČEK, Z., DYTRYCH, Z. *Jak a proč nás trápí děti*. 1. vyd. Praha: Grada, 1997. 187 s. ISBN 80-7169-587-4.
16. MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum, 1986.

17. NEDOROST, L. *Vězeňství a správa vězeňství v ČR*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita 1995. 29 s. ISBN 80-210-1114-9.
18. NOVÁK, T., CAPPONI, V. *Sám proti agresi*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 1996. 128 s. ISBN 80-7169-253-0.
19. NOVOTNÝ, Oto, Marie VANDUCHOVÁ, Pavel ŠÁMAL a KOLEKTIV. *Trestní právo hmotné*. 6. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, s. 358-359. ISBN 978-80-7357-509-0.
20. ŘEZÁČ, J. *Sociální psychologie*. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-48-6
21. SLAMĚNÍK, I., VÝROST, J. *Sociální psychologie*. Praha 1997.
22. SOCHŮREK, J., 2007b. *Úvod do penologie*. 1. Vydání. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 978-80-7372-287-6.
23. SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK, Dagmar CÍSAŘOVÁ a Marie VANDUCHOVÁ. *Systém českého trestního práva: Tresty a ochranná opatření*. Praha: Novatrix, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-254-4033-9.
24. ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. *Trestní zákoník: Komentář*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, s. r. o., 2012, s. 716. ISBN 978-80-7400-428-5.
25. ŠTERN, Pavel, Lenka OUŘEDNÍČKOVÁ a Dagmar DOUBRAVOVÁ. *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál, s.r.o., 2010. ISBN 978-807367-757-2.
26. ŠTĚRBA, Vladislav. *Penologie*. Praha: Armex Publishing s.r.o., 2007. ISBN 978-8086795-48-5.
27. UHLÍK, J. F. J. *Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století*, příloha časopisu České vězeňství č. 2/1997, s. 121. ISBN 8023815024.
28. UHLÍK, J., *Historie věznění a vězeňství v Čechách*. Praha: Vazební věznice Praha Pankrác, 2006.
29. VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie*. 2. přepr. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. 404 s. ISBN 978-80-247-1428-8.
30. ZIMBARDO, P., 2005. *Moc a zlo: sociálně psychologický pohled na svět*. Břeclav: Moraviapress. ISBN 80-86181-80-4.
31. zákon č. 86/1950 Sb.,
32. trestní zákon zákon č. 87/1950 Sb.,
33. trestní řád zákon č. 88/1950 Sb.,
34. trestní zákon správní zákon č. 89/1950 Sb.,
35. trestní řád správní zákon č. 140/1961 Sb.,

36. trestní zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),
37. zákon 59/1965 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody,
38. zákon č. 555/1992 Sb., o vězeňské službě a justiční strážci České republiky usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBODY jako součásti ústavního pořádku České republiky,
39. zákon č. 171/1993 Sb., o policejním sboru,
40. zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby
41. vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby,
42. zákon č. 117/1995 Sb., o Státní sociální podpoře,
43. zákon č. 169/1999 Sb., o Výkonu trestu odnětí svobody,
44. zákon č. 269/1999 Sb., o Výkonu trestu odnětí svobody,
45. vyhláška 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.

Seznam použitých tabulek

Tab. č. 1 – <i>Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle věku</i>	41
Tab. č. 2 – <i>Celková míra agresivity</i>	42
Tab. č. 3 – <i>Celková míra hostility</i>	43
Tab. č. 4 – <i>Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle vzdělání</i>	44
Tab. č. 5 – <i>Celková míra agresivity</i>	44
Tab. č. 6 – <i>Celková míra hostility</i>	45
Tab. č. 7 – <i>Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle délky trestu</i>	46
Tab. č. 8 – <i>Celková míra agresivity</i>	47
Tab. č. 9 – <i>Celková míra hostility</i>	48
Tab. č. 10 - <i>Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle typu spáchaného trestu</i>	49
Tab. č. 11 – <i>Celková míra agresivity</i>	50
Tab. č. 12 – <i>Celková míra hostility</i>	51
Tab. č. 13 - <i>Analýza zvýšené míry agresivity u VTOS dle početnosti spáchaných trestů</i>	52
Tab. č. 14 – <i>Celková míra agresivity</i>	52
Tab. č. 15 – <i>Celková míra hostility</i>	53

Příloha: Dotazník B-D-I

Pohlaví

- Muž
- Žena

Věk

- 18-30 let
- 31 a více let

Vzdělání

- Základní
- Střední odborné
- Střední škola s maturitou
- Vysokoškolské vzdělání

Délka trestu

- Do 1 roku
- 1-5 let
- 6 let a více

Typ spáchaného trestu

- Násilný trest
- Jiné (hospodářské, daňové, vojenské a verbální)

Jedná se u Vás o:

- Prvotrest
- Recidivu

Před sebou máte 75 různých konstatování. Pokud budete s určitým konstatováním souhlasit, udělejte křížek do sloupce Ano (souhlasím). Pokud s daným konstatováním souhlasit nebudete, udělejte křížek do sloupce Ne (nesouhlasím).

Prosím odpovídejte upřímně a pravdivě.

		Ano	Ne	
1	V některých případech se nedokážu ovládnout a ubližuji ostatním.			1
2	Jedince, které nemám rád, pomlouvám.			2
3	Snadno se naštvu, ale dlouho mi to nevydří.			3
4	Nežádá-li mně někdo o něco pěkným způsobem, nevyhodím mu.			4
5	Myslím si, že jsem obírán o něco, na co mám nárok.			5
6	Jsem si jistý, že ostatní lidé mě za mými zády pomlouvají.			6
7	Když nesouhlasím se svými přáteli, dám jim to jasně najevo.			7
8	Pokud jsem někdy podváděl, následně se mi dostavily výčitky.			8
9	Nikdy nikoho bezdůvodně neuhodím.			1
10	Nikdy se nerozčílím tak, že házím předměty.			2
11	Jsem trpělivý vůči ostatním lidem.			3
12	Stanovená pravidla, která mi nevyhovují, mně svádí porušovat.			4
13	Myslím si, že ostatní lidé mají více štěstí než já.			5
14	Jsem obezřetný k lidem, kteří se ke mně chovají až moc přátelsky.			6
15	Často mi přijde, že nesouhlasím s lidmi.			7
16	Někdy mě popadnou takové myšlenky, za které se stydím.			8
17	Když mi někdo fyzicky ublíží, tak se neznám.			1
18	Když jsem rozčilený, tak bouchám dveřmi.			2
19	Bývám mnohem víc podrážděný, než si o mně lidé myslí.			3
20	Chová-li se ke mně někdo tvrdohlavě, nedělám to, co chce.			4
21	Při vzpomínkách na minulost, cítím se rozmrzele.			5
22	Existuje mnoho lidí, kteří mně nemají v oblibě.			6
23	Když se mnou lidé nesouhlasí, dostávám se s nimi do sporu.			7
24	Kdo prokrastinuje v práci, musí mít velké pocity viny.			8
25	Pokud urazí někdo mě či mou rodinu, tak se neznám.			1
26	„Kanadské žertíky“ nedělám.			2
27	Jsem vzteky bez sebe, když si ze mě někdo vystřelí.			3
28	Když mě někdo poroučí, schválně si dám na čas.			4
29	Každý den potkám někoho, kdo je mi protivný.			5
30	Myslím si, že spoustu lidí na mě žárlí.			6
31	Chci, aby lidé respektovali a dodržovali má práva.			7
32	Vyčítám si, že jsem dělal/a málo pro své rodiče.			8

33	Lidé, kteří často obtěžují, si říkají o fyzický trest.			1
34	Když se zlobím, jsem mrzutý.			2
35	Když jsou lidé ke mně nespravedlivý, neotráví mě to.			3
36	Když se na někoho naštvu, přestane pro mě daný člověk existovat.			4
37	Někdy jsem žárlivý/á, i když to na mně nejde poznat.			5
38	Někdy si myslím, že se mi lidé smějí.			6
39	Nepoužívám vulgární slova, ani když mě někdo rozzlobí.			7
40	Dělá mi starost, zda mi budou mé prohřešky odpuštěny.			8
41	Málo kdy vracím ránu.			1
42	Když není po mém, bývám podrážděný.			2
43	Někdy mě obtěžují už i lidé kolem mě.			3
44	Nevím o člověku, kterého bych přímo nenáviděl.			5
45	Zastávám názor – nikdy nedůvěřuj cizím lidem.			6
46	Pokud mě někdo obtěžuje, řeknu mu, co si o něm myslím.			7
47	Někdy dělám i věci, ze kterých mám výčitky svědomí.			8
48	Když se rozčílím, jsem schopen někoho uhodit.			1
49	O svých 10 let nemívám špatné nálady.			2
50	Někdy si připadám jako sud prachu, který má vybuchnout.			3
51	Kdybych dával najevo své city, lidé by se mnou těžko vyšly.			5
52	Často mně zajímá, jaký důvod může člověk mít, který pomůže.			6
53	Když na mě někdo křičí, křičím na něj taky.			7
54	Když se mi něco nepodaří, vyčítám si to.			8
55	Občas se připletu do rvačky.			1
56	Někdy když mám zlost, něco rozbiju.			2
57	Někdy se hádám i kvůli maličkostem.			3
58	Někdy mi přijde, že je ke mně osud nespravedlivý.			5
59	Vždy jsem si myslel, že lidé mluví pravdu, teď vím, že to tak není.			6
60	Když se naštvu, říkám škaredé věci.			7
61	Pokud někomu ukřivdím, vyčítám si to.			8
62	Kdybych měl použít násilí, abych ohájil své práva, tak to udělám.			1
63	Někdy když jsem vzteklý, bouchám do stolu.			2
64	Někdy bývám drsný k lidem, kteří se mi nelíbí.			3
65	Neznám takové nepřátele, kteří by si skutečně přáli mi ublížit.			6

66	Nedokázal bych někomu vynadat, i kdyby to potřeboval.			7
67	Myslím si, že jsem nevedl správný život.			8
68	Setkal jsem se s lidmi, kteří mě donutili k fyzickému útoku.			1
69	Ve věcech, ve kterých se ostatní rozčilují, jsem klidný.			3
70	Nemyslím si, že se mě lidé snaží provokovat.			6
71	Často vyhrožuji, i když to nemyslím vážně.			7
72	Když se hádám, tak zvyšuji svůj hlas.			7
73	Poslední dobou jsem nějaký podrážděný.			3
74	Špatné mínění o jiných lidech často skrývám.			7
75	Názor druhých raději uznám, než abych se kvůli nim hádal.			7

Tento testovací dotazník je zcela anonymní a slouží k výzkumu agresivity pro účely vypracování bakalářské práce.